

GRAMATYKA A1

Treść

ROZDZIAŁ 0. Terminy	2
ROZDZIAŁ I. Rzeczownik + przymiotnik + zaimek	3
1.1. MIANOWNIK liczby pojedynczej (<i>kto? co?</i>).....	3
2.1. DOPEŁNIACZ liczby pojedynczej (<i>kogo? czego?</i>).....	7
4.1. BIERNIK liczby pojedynczej (<i>kogo? co?</i>).....	10
5.1. NARZĘDNIK liczby pojedynczej (<i>kim? czym?</i>).....	13
5.2. NARZĘDNIK liczby mnogiej (<i>kim? czym?</i>).....	15
6.0. Temat rzeczownika	17
6.1. MIEJSCOWNIK liczby pojedynczej (<i>o kim? o czym?</i>)	18
6.2. MIEJSCOWNIK liczby mnogiej (<i>o kim? o czym?</i>).....	20
ROZDZIAŁ II. Czasownik	22
1. Czas TERAŹNIEJSZY (<i>co jest?</i>) = Koniugacje	22
Czasownik <i>być</i>	22
1 [pierwsza] koniugacja na -ę, -esz	23
2 [druga] koniugacja na -ę, -ysz/-isz	28
3 [trzecia] koniugacja na -am, -asz	32
4 [czwarta] koniugacja na -em, -esz	34
2. Czas PRZESZŁY (<i>co było?</i>)	38
3. Czas PRZYSZŁY (<i>co będzie?</i>)	48
Czasownik <i>być</i>	48
A. Czas przyszły ZŁOŻONY (<i>co będziesz robić/ robił(a)?</i>)	49
B. Czas przyszły PROSTY (<i>co zrobisz?</i>)	50
C. ASPEKT: czas przyszły	51
ROZDZIAŁ III. Liczebniki	52
1. Liczebniki GŁÓWNE	52
2. Liczebniki PORZĄDKOWE	53

ROZDZIAŁ 0. Terminy

Terminy polskie	Русские термины
Głoska: <ul style="list-style-type: none"> – samogłoska <ul style="list-style-type: none"> ○ ustna (<i>a, e, o, u, y, i, ó</i>) ○ nosowa (<i>ą, ę</i>) – spółgłoska <ul style="list-style-type: none"> ○ twarda (<i>b, p, w, f, m, n...</i>) ○ miękka (<i>ń, ć, ś, ź, dź, j, l</i>) ○ stwardniała (<i>rz, ż, sz, cz, c...</i>) 	Звук: <ul style="list-style-type: none"> – гласный <ul style="list-style-type: none"> ○ ротовой ○ носовой – согласный <ul style="list-style-type: none"> ○ твёрдый ○ мягкий ○ отвердевший
Część mowy: <ul style="list-style-type: none"> – rzeczownik (<i>kto? co?</i>) – przymiotnik (<i>jaki? który? czyj?</i>) – zaimek (osobowy, dzierżawczy) – czasownik (<i>co z/robić?</i>) – liczebnik (<i>ile? który?</i>) – przysłówek (<i>jak? kiedy? gdzie?..</i>) – przyimek (<i>w, dla, nad, przy...</i>) 	Части речи: <ul style="list-style-type: none"> – существительное (<i>кто? что?</i>) – прилагательное (<i>какой? который? чей?</i>) – местоимение (личное, притяжательное) – глагол (<i>что с/делать?..</i>) – числительное (<i>сколько? который?</i>) – наречие (<i>как? когда? где?..</i>) – предлог (<i>в, для, над, при...</i>)
Rodzaj: <ul style="list-style-type: none"> – męski (<i>on</i>) <ul style="list-style-type: none"> ○ nieżywotny (<i>dom</i>) ○ żywotny (<i>kot, syn</i>) <ul style="list-style-type: none"> ▪ niemęskoosobowy (<i>kot</i>) ▪ męskoosobowy (<i>syn</i>) – żeński (<i>ona</i>) – nijaki (<i>ono</i>) 	Род: <ul style="list-style-type: none"> – мужской (<i>он</i>) <ul style="list-style-type: none"> ○ неодушевлённый (<i>дом</i>) ○ одушевлённый (<i>кот, сын</i>) <ul style="list-style-type: none"> ▪ нелично-мужской (<i>кот</i>) ▪ лично-мужской (<i>сын</i>) – женский (<i>она</i>) – средний (<i>оно</i>)
Liczba: <ul style="list-style-type: none"> – liczba pojedyncza (<i>on, ona, ono</i>) – liczba mnoga (<i>oni, one</i>) 	Число: <ul style="list-style-type: none"> – единственное число (<i>он, она, оно</i>) – множественное число (<i>они</i>)
Przypadek: <ul style="list-style-type: none"> – mianownik (<i>kto? co?</i>) – dopełniacz (<i>kogo? czego?</i>) – celownik (<i>komu? czemu?</i>) – biernik (<i>kogo? co?</i>) – narzędnik (<i>kim? czym?</i>) – miejscownik (<i>o kim? o czym?</i>) – wołacz (<i>kto! co!</i>) 	Падеж: <ul style="list-style-type: none"> – именительный (<i>кто? что?</i>) – родительный (<i>кого? чего?</i>) – дательный (<i>кому? чему?</i>) – винительный (<i>кого? что?</i>) – творительный (<i>кем? чем?</i>) – предложный (<i>о ком? о чём?</i>) – звательный (<i>кто! что!</i>)
Czas (czasownika): <ul style="list-style-type: none"> – czas przeszły (<i>co było?</i>) – czas teraźniejszy (<i>co jest?</i>) <ul style="list-style-type: none"> ○ koniugacje (4) – czas przyszły (<i>co będzie?</i>) <ul style="list-style-type: none"> ○ prosty (<i>zrobię</i>) ○ złożony (<i>będę robić</i>) + bezokolicznik (<i>co robić?</i>)	Время (глагола): <ul style="list-style-type: none"> – прошедшее время (<i>что было?</i>) – настоящее время (<i>что есть?</i>) <ul style="list-style-type: none"> ○ спряжения (2) – будущее время (<i>что будет?</i>) <ul style="list-style-type: none"> ○ простое (<i>сделаю</i>) ○ составное (<i>буду делать</i>) + инфинитив (<i>что делать?</i>)

ROZDZIAŁ I. Rzeczownik + przymiotnik + zaimek

1.1. MIANOWNIK liczby pojedynczej (kto? co?)

A. Rodzaj rzeczownika (kto? co?)

rodzaj	rzecz	PRZYKŁADY
r. męski ¹⁾	-Ø	syn, kot, dom
	-a	<i>dobry tata, fajny artysta, zwykły sprzedawca</i>
r. żeński ¹⁾	-a	mama, dusza, babcia
	-Ø	noc, pieśń, Białoruś
	-i	<i>jedna pani, jedna sprzedawczyni</i>
r. nijaki	-o ²⁾	dziecko, okno, radio
	-e	morze, pole, mieszkanie
	-ę	<i>dobrze imię, małe ciele, dzikie zwierzę</i>
	-um ³⁾	<i>dobrze muzeum, dalekie centrum</i> ALE! <i>nowy album (r.m.), miły kostium (r.m.)</i>

UWAGI!

1) Kiedy słowo ma końcówkę **-Ø** albo **-a**, wtedy to może być **rodzaj męski** (*grosz, poeta*) albo **rodzaj żeński** (*mysz, planeta*). Dlatego:

- jeśli **rozumiemy** słowo, to można **porównać** z innym językiem (nie zawsze!),
- jeśli **nie rozumiemy**, to jego rodzaj trzeba **zobaczyć w słowniku**.

2) Słowa rodzaju nijakiego na **-um** w liczbie pojedynczej **nie odmieniają się**:

po polsku	po rosyjsku
<i>jest muze<u>um</u> – nie ma muze<u>um</u>, interesować się muze<u>um</u></i>	<i>есть музей – нет музея, интересоваться музеем</i>

1. Wpisz słowa z ramki do potrzebnej kolumny.

stół * herbata * krzesło * laptop * mama * tata * imię * ołówek * morze * zeszyt * liceum *
pole * książka * zdjęcie * kocię * mężczyzna * kubek * talerz * babcia *
list * gimnazjum * mapa * kanapka * poeta * długopis * łyżka * widelec *
torebka * lalka * klucz * komórka * muzeum

On	Ona	Ono

B. Rodzaj przymiotników (*jaki? który? czyj?*)

rodzaj	przym	PRZYKŁADY
r. męski ¹⁾	-y	dobry <i>pies</i> , interesujący <i>aktor</i>
	-i	wysoki <i>brat</i> , drogi <i>samochód</i> , głupi <i>chłopak</i>
r. żeński	-a	dobra <i>mama</i> , interesująca <i>informacja</i> wysoka <i>szafa</i> , droga <i>firma</i> , głupia <i>dziewczynka</i>
r. nijaki	-e	dobrze <i>mieszkanie</i> , interesujące <i>pióro</i> wysokie <i>okno</i> , drogie <i>auto</i> , głupie <i>dziecko</i>

UWAGI!

W języku polskim i rosyjskim czy białoruskim są różnice rodzajowe i liczbowe.

po polsku	po rosyjsku
rodzaj męski	rodzaj żeński
złoty medal długi cień	золотая медаль длинная тень
rodzaj żeński	rodzaj męski
mocna kontrola dobra metoda	сильный контроль хороший метод
rodzaj nijaki na -um	rodzaj męski / rodzaj żeński
duże muzeum duże gimnazjum	большой музей большая гимназия

2. Proszę odpowiedzieć poprawnie na pytania.

WZÓR: *Jaka jest płyta?*

nowy/ nowe/ nowa

1) Jaki jest chłopak?	<i>miła/ miły/ <u>mile</u></i>
2) Jaka jest dziewczyna?	<i>piękny/ piękne/ <u>piękna</u></i>
3) Jaki jest dom?	<i>duże/ duży/ <u>duża</u></i>
4) Jakie jest dziecko?	<i>mała/ mały/ <u>małe</u></i>
5) Jaki jest artysta?	<i>bogaty/ bogata/ <u>bogate</u></i>
6) Jaka jest książka?	<i>kolorowa/ kolorowy/ <u>kolorowe</u></i>
7) Jakie jest ciastko?	<i>smaczne/ smaczna/ <u>smaczny</u></i>
8) Jaka jest nauczycielka?	<i>wysokie/ wysoki/ <u>wysoka</u></i>
9) Jakie jest muzeum?	<i>ciekawa/ ciekawe/ <u>ciekawy</u></i>
10) Jaki jest dentysta?	<i>przystojna/ przystojne/ <u>przystojny</u></i>

3. Proszę wybrać odpowiednie słowo i potem odpowiedzieć na pytanie.

WZÓR: *Jaki/ Jaka/ Jakie jest jabłko? – Jabłko jest czerwone.*

- 1) **Jaki/ Jakie/ Jaka** jest mama? –
- 2) **Jaka/ Jaki/ Jakie** jest ciastko? –
- 3) **Jaka/ Jakie/ Jaki** jest uczeń? –
- 4) **Jakie/ Jaka/ Jaki** jest tata? –
- 5) **Jaki/ Jaka/ Jakie** jest pogoda? –
- 6) **Jaka/ Jaki/ Jakie** jest stół? –
- 7) **Jaki/ Jakie/ Jaka** jest dentysta? –
- 8) **Jaka/ Jakie/ Jaki** jest muzeum? –
- 9) **Jaka/ Jaki/ Jakie** jest książka? –
- 10) **Jaki/ Jakie/ Jaka** jest film? –

C. MIANOWNIK. Zaimki osobowe (kto? co?)

Liczba pojedyncza		Liczba mnoga		
	zwrot		zwrot	
ja		my		
ty		wy		
on	<i>pan</i>	oni (jest chłopiec)	<i>panowie = pan + pan</i>	<i>państwo = pan + pani</i>
ona	<i>pani</i>	one (nie ma chłopca)	<i>panie = pani + pani</i>	
ono				

4. Proszę dopasować słowa do kolumn.

a) on / ona / ono

chłopiec * dziewczyna * dziecko * mama * ojciec * tata * stół * okno * kolega * żona *
hokej * nazwisko * imię * noga * artysta * artystka * pani * pole * mysz * sprzedawca

on	ona	ono

b) oni / one

chłopcy * dziewczyny * banany * chłopaki * psy * stoły * ściany * dziadkowie * nogi *
domy * sportowcy * panowie * zeszyty * panie * zęby * okna * rodzice * dzieci

oni	one

5. Proszę wpisać osobowy zaimek: on/ ona/ ono/ oni/ one.

0

1

2

3

4

5

on

6

7

8

9

10

11

D. MIANOWNIK. Zaimki dzierżawcze (czyj?..)

	Liczba pojedyncza			Liczba mnoga
	r.męski (czyj?)	r.żeński (czyja?)	r.nijaki (czyje?)	r. niem/osobowy (czyje?)
ja	mój dom	moja lampa	moje okno	moje okulary
ty	twój dom	twoja lampa	twoje okno	twoje okulary
on, ono	jego dom/ lampa/ okno/ okulary			
ona	jej dom/ lampa/ okno/ okulary			
my	nasz dom	nasza lampa	nasze okno	nasze okulary
wy	wasz dom	wasza lampa	wasze okno	wasze okulary
oni, one	ich dom/ lampa/ okno/ okulary			

6. Proszę wybrać poprawną formę.WZÓR: Czyja/ Czyj/ Czyje jest ta herbata?

- 1) Czyj/ Czyja/ Czyje jest to wino?
- 2) Czyje/ Czyja/ Czyj jest ta legitymacja?
- 3) Czyje/ Czyja/ Czyj jest ten klucz?
- 4) Czyja/ Czyj/ Czyje jest ta łyżeczka?
- 5) Czyj/ Czyje/ Czyja jest to mleko?
- 6) Czyja/ Czyje/ Czyj jest ten deser?
- 7) Czyje/ Czyja/ Czyj jest to okno?
- 8) Czyja/ Czyj/ Czyje jest ta kanapka?
- 9) Czyj/ Czyje/ Czyja jest ten chłopiec?
- 10) Czyja/ Czyje/ Czyj jest to drzewo?

7. Proszę wybrać poprawną formę zaimka.WZÓR: Ten szalik jest twój/ twoja/ twoje .

- 1) Ten sweter jest **mój**/ moje/ moja.
- 2) Ta książka jest **twoja**/ twój/ twoje.
- 3) Ta płyta jest **wasz**/ wasze/ wasza.
- 4) Ten dom jest **nasze**/ nasza/ nasz.
- 5) To ciastko jest **moje**/ moja/ mój.
- 6) To jabłko jest **wasz**/ wasze/ wasza.
- 7) Ten długopis jest **twoja**/ twój/ twoje.
- 8) Ta kawa jest **mój**/ moje/ moja.
- 9) Ten podręcznik jest **mój**/ moje/ moja.
- 10) Ta komórka jest **moje**/ mój/ moja.

8. Proszę wpisać odpowiedni zaimek dzierżawczy.WZÓR: Ten samochód jest **mój** (ja).

- 1) Ten telefon jest (on).
- 2) Ta czapka jest (ty).
- 3) Ta zupa jest (ona).
- 4) Te lody są (one).
- 5) Ten plecak jest (my).
- 6) To pióro jest (ona).
- 7) Ta książka jest (wy).
- 8) To zdjęcie jest (my).
- 9) Ten rower jest (ja).
- 10) Ta herbata jest (ja).

9*. Proszę uzupełnić zdania zaimkami *ten, ta, to*.WZÓR: Ten student jest inteligentny.

- 1) dziewczyna jest bardzo ładna.
- 2) krzesło jest bardzo wygodne.
- 3) artysta jest popularny.
- 4) kościół jest stary.
- 5) książka jest interesująca.
- 6) chłopiec ma na imię Bartek.
- 7) turysta jest miły.
- 8) miasto jest duże.
- 9) telewizor jest drogi.
- 10) dziecko jest małe.

2.1. DOPEŁNIACZ liczby pojedynczej (kogo? czego?)

rodzaj	przym	żywołność albo temat rzeczownika	rzecz	PRZYKŁADY
r. męski	-ego	żywołny ²⁾	-a	mój dobry brat – <i>od</i> mojego dobrego brata ten miękki kot – <i>bez</i> tego miękkiego kota
		nieżywołny ³⁾		ciepły maj – <i>do</i> ciepłego maja długi nos – <i>bez</i> długiego nosa
				następny wtorek – <i>do</i> następnego wtorku wielki strach – <i>bez</i> wielkiego strachu
r. niajki		—	-u	moje małe okno – <i>koło</i> mojego małego okna to dalekie pole – <i>obok</i> tego dalekiego pola ALE! małe muzeum – <i>bez</i> małego muzeum
r. żeński	-ej	twardy stwardniały	-y	miła dziewczyna – <i>dla</i> miłej dziewczyny ta krótka noc – <i>nie było</i> tej krótkiej nocy
		- na -k, -g miękki	-i	twoja torebka – <i>nie lubię</i> twojej torebki moja daleka babcia – <i>u</i> mojej dalekiej babci ta dobra pani – <i>bez</i> tej dobrej pani ta znana historia – <i>z</i> tej znanej historii

UWAGI!

1) Kiedy jest **przeczenie**, to zwykle używa się **dopelniacza**:

Tutaj jest (kto? co?) dom. → *Tutaj nie ma (kogo? czego?) domu.*

Widzę (kogo? co?) tunel. → *Nie widzę (kogo? czego?) tunelu.*

2) Rzeczowniki **rodzaju męskiego na -a** mają **końcówkę**, jak rodzaj żeński – **-y/-i**:

temat	r. żeński na -a	r. męski na -a
twardy	dobra mama – <i>dla</i> dobrej mamy	dobry tata – <i>dla</i> dobrego taty
na -g	krótka droga – <i>wzdłuż</i> krótkiej drogi	niski kolega – <i>bez</i> niskiego kolegi
na -ca	ruchliwa ulica – <i>obok</i> ruchliwej ulicy	miły kierowca – <i>od</i> miłego kierowcy

1. Proszę wybrać poprawną formę rzeczownika.

WZÓR: Anna nie kocha **Tom/ Toma/ Tomem**.

1) Tomek nie chce krzesło/ krzesła/ krzesłem .	6) Nigdy nie zjem jabłko/ jabłka/ jabłkiem .
2) Nie lubię brat/ brata/ bratem .	7) Mój pies nie lubi papier/ papieru/ papierem .
3) Nie mam w sobie strach/ strachu/ strachem	8) Anna nie chce lustro/ lustra/ lustrem .
4) Nie lubię kotka/ kotkę/ kotki!	9) Nie mam w domu kot/ kota/ kotem .
5) Antek nie ma żona/ żonę/ żony .	10) Anna nie pije kawa/ kawę/ kawy .

2. Proszę uzupełnić tekst formami dopełniacza liczby pojedynczej.

WZÓR: To jest samochód **wysokiego pana Krzysztofa**⁰ (wysoki pan Krzysztof).

Na stole w klasie leży ołówek¹ (miła Ania), długopis
² (malutki Daniel) i pióro³ (zabawna Katarzyna). Na krześle jest książka⁴ (dziwny Marek) i zeszyt
⁵ (ciekawski Dominika). Na biurku stoi butelka z wodą
⁶ (stary pan Janek), a obok leży kanapka
⁷ (głodny Paweł). Na podłodze stoi plecak⁸
 (wysportowany Jakub) i torba⁹ (chora Elżbieta). Na
 wieszaku wisi płaszcz¹⁰ (nasza pani Maria).

UWAGI!

3) Rzeczowniki **rodzaju męskiego nieżywotnego** mają końcówki **-u** albo **-a**.

Czasami to zależy od znaczenia:

KATEGORIA	rzecz	PRZYKŁADY
1) dni tygodnia	-u	wtorek – wtorku, piątek – piątku
2) abstrakcje		czas – czasu, gniew – gniewu ALE! świata
3) substancje		cukier – cukru, biskopt – biskoptu ALE! chleba, sera
4) zapożyczenia		bar – baru, uniwersytet – uniwersytetu ALE! komputera, laptopa
5) <i>niepolskie</i> miasta		Londyn – Londynu, Rzym – Rzymu ALE! Paryża, Berlina
6) kraje		Egipt – Egiptu, Liwan – Liwanu
7) rzeczowniki niepoliczalne		piasek – piasku, mak – maku
8) rzeczowniki zbiorowe		tłum – tłumu, naród – narodu, las – lasu
9) rzeczowniki odczasownikowe		bieg – biegu, samochód – samochodu
10) rzeczowniki na <i>-izm/ -yzm</i>		socjalizm – socjalizmu, katolicyzm – katolicyzmu
11) rzeczowniki na <i>-ek</i> (nie zdrobnienia)		rachunek – rachunku, warunek – warunku
1) miesiące	-a	listopad – listopada, lipiec – lipca
2) części ciała		nos – nosa, brzuch – brzucha
3) naczynia, narzędzia		widelec – widelca, klucz – klucza
4) auta		fiat – fiata, mercedes – mercedesa
5) waluty		grosz – grosza, dolar – dolara
6) gry		tenis – tenisa, brydż – brydża
7) tańce		walc – walca, polonez – poloneza
8) miary długości i wagi		metr – metra, kilogram – kilograma
9) polskie i słowiańskie miasta		Lublin – Lublina, Mińsk – Mińska
10) zdrobnienia (na <i>-ek</i>)		domek – domka, ogródek – ogródka
11) rzeczowniki na <i>-ik/ -yk</i>		akademik – akademika, koszyk – koszyka
12) rzeczowniki na <i>-ak</i>		plecak – plecaka, ziemniak – ziemniaka

Wyjątki: kotleta, płaszcza, kościoła, szpitala; domu, sklepu, stołu, zakładu,

3. Wyrazy w nawiasach proszę użyć w dopełniaczu.

WZÓR: Nie pchaj (nos) nosą do cudzego prosa.

- 1) Zajęcia trwają od (poniedziałek) do (piątek)
- 2) Dodaj, proszę, jeszcze trochę (cukier)
- 3) Co niedzielę babcia chodzi do (kościół)
- 4) Nie umiem tańczyć ani (polonez) ani (walc)
- 5) Nie pamiętam (numer) jej (telefon)
- 6) Nikt nie życzy sobie (strach) i (ból)
- 7) Od (grudzień) do (marzec)..... mam staż.
- 8) Pacjent narzeka na ból (brzuch)
- 9) Sprzedam (fiat) i kupię (mercedes)
- 10) Nie lubię (tłok) i (tłum)
- 11) Grywam czasami w (brydż) albo w (dureń)
- 12) Nigdy nie miałem ani (ducat) ani (funt).....

2.3. DOPEŁNIACZ. Zaimki osobowe

L.p.	krótka	pełna	*przyimek	L.mn.	pełna	*przyimek
ja	-	mnie		my	nas	
ty	cię	ciebie		wy	was	
on	go	jego	niego	oni	ich	nich
ono				one		
ona	-	jej	niej			

UWAGI!

1) Niektóre polskie **zaimki osobowe** mają w dopełniaczu **2-3** formy:

A. Krótka forma zaimków **ty** (cię), **on** i **ono** (go) występuje, kiedy nie ma akcentu logicznego. Zwykle zaimek idzie **po czasowniku** (*Nie widzę **cię**! Szukam **go**.*).

B. Pełna forma zaimków **ty** (ciebie), **on** i **ono** (jego) występuje, kiedy jest akcent logiczny. Zwykle to bywa, kiedy zaimek:

1. stoi **na początku zdania** (***Ciebie** nie widzę. Czy **jego** szukasz?*),
2. stoi **po przyimku** (*Jestem **obok** **ciebie**! Co zrobisz **dla** **niego**?*),
3. ma **opozycję** z innym zaimkiem (*Nie widzę **ciebie**, a **ich** widzę! Szukam **jego**, a nie **jej**.*).

*Także zaimek można wydzielić za pomocą *intonacji* (w mówieniu)..

C. Forma po przyimku jest specyficzna (przedrostek **n-**) dla zaimków 3-ej osoby: **on** i **ono** (od **niego**), **ona** (do **niej**); **oni** i **one** (dla **nich**).

4. Proszę wybrać poprawną formę rzeczownika.

WZÓR: *Nie znam **go/ jego/ niego**.*

1) Go/ Jego/ Niego tu nie ma.	7) Nie kocham cię/ ciebie/ tobie .
2) Oni nie mogą bez go/ jego/ niego .	8) Ale nie mogę bez cię/ ciebie/ tobie .
3) Ona nigdy nie mówi do ja/ mną/ mnie .	9) Nami/ nas/ nam tam nie było.
4) Śpiewała dla nas/ nam/ nami .	10) Nie poznałam go/ jego/ niego .
5) Idę do ja/ jej/ niej .	11) Nie lubię nich/ ich/ im .
6) Nigdzie ja/ jej/ niej nie widzę	12) Nic nie zrobimy dla nich/ ich/ im .

5. Proszę uzupełnić tekst zaimkami osobowymi w formie dopełniacza.

Lucyna szuka **go**⁰ (on), a Jurek szuka¹ (ona). Nie lubimy² (oni), bo są leniwi i zarozumiali. One nie lubią³ (wy), ponieważ zawsze się spóźniamy. Wiem, że on⁴ (ja) nie lubi. Ja niestety nie lubię⁵ (ty), Gienku, bo jesteś niemiły. Lubię tylko Marysie, ale Zosia i Beata nie lubią⁶ (my), a my nie lubimy⁷ (one). A jeszcze ten Witold! Nie lubię⁸ (on) najbardziej, bo on nie może bez Magdy. Bez⁹ (ona) jest jak bez rąk. Dlatego także nie lubię¹⁰ (ona).

6. Proszę uzupełnić zdania odpowiednim zaimkiem osobowym.

- 1) Proszę, to prezent dla **ciebie** (ty)! – Naprawdę?! Dla ? Tak się cieszę!
- 2) Nie lubię Emilii! – Jak możesz tak mówić, przecież nie znasz!
- 3) Proszę, to adres dobrego okulisty. Musisz iść do jak najszybciej.
- 4) Zapraszamy was jutro wieczorem na kolację. - Przyjdziemy do koło siódmej.
- 5) Nie byliście jeszcze u Musicie zobaczyć nasze nowe mieszkanie.
- 6) Nie lubię odwiedzać. Są tacy zarozumiali.
- 7) Nie widziałas swoich koleżanek już dawno. Musisz do zadzwonić.
- 8) Nie możemy do przyjść. Nie będzie ci przykro?
- 9) Proszę, musisz do napisać. Będę się o ciebie martwić.
- 10) Wykład tego profesora był interesujący. Słuchaliśmy bardzo uważnie.

4.1. BIERNIK liczby pojedynczej (kogo? co?)

rodzaj	przym	żywność albo końcówka	rzecz	PRZYKŁADY
r. męski	-ego	żywno ¹⁾ = D. (kogo? czego?)	-a	twój mały brat – <i>znam</i> twojego małego brata ten miękki kot – <i>glaskam</i> tego miękkiego kota
		nieżywno ²⁾ = M. (kto? co?)		mój duży nos – <i>mam</i> mój duży nos ten drogi stół – <i>widzę</i> ten drogi stół
r. nijaki	–	= M. (kto? co?)	–	moje małe okno – <i>lubię</i> moje małe okno to dalekie muzeum – <i>znam</i> to dalekie muzeum
r. żeński	-ą	na -o = M. (kto? co?)	–	twoja szara mysz – <i>widzę</i> twoją szarą mysz ta cienka dłoń – <i>całuję</i> tę cienką dłoń
		na -a	-ę	moja dobra mama – <i>kocham</i> moją dobrą mamę ta długa historia – <i>opowiem</i> tę długą historię
		na -i		moja miła bogini – <i>lubię</i> moją miłą boginię ALE! ta pani – <i>znam</i> tę panią

UWAGI!

1) Rzeczowniki rodzaju męskiego na -a mają **końcówkę**, jak rodzaj żeński (na -a) – -ę:

temat	r. żeński na -a	r. męski na -a
twardy	dobra mama – <i>mam</i> dobrą mamę	dobry tata – <i>mam</i> dobrego tatę
na -g	krótka droga – <i>znam</i> krótką drogę	niski kolega – <i>omijam</i> niskiego kolegę
na -ca	ruchliwa ulica – <i>widzę</i> ruchliwą ulicę	miły kierowca – <i>widzę</i> miłego kierowcę

2) Czasem **niektóre słowa**, które mają rodzaj męski **nieżywny**, odmieniają się tak niby mają **rodzaj męski żywny**:

KATEGORIA	r. męski nieżywny ≈ r. męski żywny
owoce, warzywa, grzyby, napoje (niektóre)	<i>kupuję</i> smaczny banan = <i>kupuję</i> smacz nego banana <i>jem</i> czerwony pomidor = <i>jem</i> czerw onego pomidora <i>znajdę</i> wielki borowik = <i>znajdę</i> wiel kiego borowika <i>piję</i> stary szampan = <i>piję</i> star ego szampana <i>robię</i> smaczny drink = <i>robię</i> smacz nego drinka
artykuły firmowe	<i>mam</i> fajny samsung = <i>mam</i> faj nego samsunga
marki samochodów	<i>kupię</i> dobry mercedes = <i>kupię</i> dob rego mercedesa
marki papierosów	<i>palę</i> drogi camel = <i>palę</i> drog iego camela
gry	<i>gram</i> w agresywny tenis = <i>gram</i> w ag resywnego tenisa
tańce	<i>tańczę</i> wiedeński walc = <i>tańczę</i> wiede ńskiego walca
waluty	<i>dam</i> amerykański dolar = <i>dam</i> amery kańskiego dolara

1. Proszę wybrać poprawną formę rzeczownika.

WZÓR: Anna pije *kawa/ kawę/ kawą*.

1) Mam w domu kot/ kota/ kotem .	11) Małgorzata chce futro/ futra/ futrem .
2) Alina kocha Marek/ Marka/ Markiem .	12) Kocham mama/ mamę/ mamą!
3) Mam fotel/ fotela/ fotelem	13) Mam w pokoju stołu/ stołem/ stół .
4) Na ulicy biega mysz/ myszy/ myszą .	14) Widzę przed sobą ściana/ ścianę/ ścianą .
5) Widzę ojca przez okno/ okna/ oknem .	15) Rzadko widzę ojciec/ ojca/ ojcem .
6) Antek ma żona/ żonę/ żoną .	16) Na ulicy mamy noc/ nocy/ nocą .
7) Czy masz stół/ stoła/ stołem?	17) Tomek ma krzesło/ krzesła/ krzesłem .
8) Jem jabłko/ jabłka/ jabłkiem .	18) Mój pies lubi jeść papier/ papieru/ papierem .
9) Lubię brat/ brata/ bratem .	19) Spotkam jutro męża/ męż/ mężem .
10) Tata lubi samochód/ samochodu/ samochodem .	20) Jaką masz narodowość/ narodowości/ narodowością?

2. Proszę wybrać poprawną formę przymiotnika.

WZÓR: Monika lubi *czarna/ czarnej/ czarna kawę*.

- 1) Beata ma **ładna/ ładnej/ ładną** sukienkę.
- 2) Konrad ma **duży/ dużego/ dużym** psa.
- 3) Kacper lubi sok **jabłkowego/ jabłkowym/ jabłkowy**.
- 4) Proszę **jasnego/ jasne/ jasnym** piwo.
- 5) Jolanta czyta literaturę **amerykańską/ amerykańska/ amerykańskiej**.
- 6) Ania pisze **długiego/ długim/ długi** list.
- 7) Dorota zna **dobry/ dobrego/ dobrym** dentystę.
- 8) Filip ma **małym/ male/ malego** dziecko.
- 9) Czekam na **wysokim/ wysoki/ wysokiego** chłopaka.
- 10) Klementyna ma **miłą/ miła/ milej** siostrę.

3. Proszę wybrać poprawną formę rzeczownika.

WZÓR: Anna kocha swojego *tata/ tate/ tatą*.

- 13) Zobaczyłem wczoraj swojego **kolegą/ kolegę/ kolega**.
- 14) Alina lubi tego **artysta/ artystą/ artystę**.
- 15) Anna kocha swojego **mężczyzna/ mężczyznę/ mężczyzną**.
- 16) Znam dobrego **programistą/ programistę/ programista**.
- 17) Lubię naszego **kierowcą/ kierowcę/ kierowca**.
- 18) Po raz pierwszy spotkałam tak dobrego **poetę/ poetą/ poeta!**

4. Proszę uzupełnić prawidłowymi formami biernika.

WZÓR: Rzadko widzę (swoja babcia) *swoją babcię*.

- 1) Bardzo kocham (moja mama)
- 2) Znam (ten Paweł)
- 3) Mam (mądry kolega)
- 4) Oglądam (wesoła komedia)
- 5) Czytam (ciekawa powieść)
- 6) Mam (młodszy brat)
- 7) On uwielbia (swój tata)
- 8) Chcę kupić (polskie radio)
- 9) Ona kocha (swój mąż)
- 10) Marta ma (przystojny chłopiec)

4.3. BIERNIK. Zaimki osobowe

L.p.	krótka	pełna	*przyimek	L.mn.	pełna	*przyimek
ja	-	mnie		my	nas	
ty	cię	ciebie		wy	was	
on	go	jego	niego	oni	ich	nich
ona	-	ją	nią	one	je	nie
ono	-	je	nie			

UWAGI!

1) Niektóre polskie **zaimki osobowe** mają w bierniku **2-3 formy**:

A. Krótka forma zaimków **ty** (cię), **on** (go) występuje, kiedy nie ma akcentu logicznego.

Zwykle zaimek idzie **po czasowniku** (*Kocham cię! Czy znasz go?*).

B. Pełna forma zaimków **ty** (ciebie), **on** (jego) występuje, kiedy jest akcent logiczny. Zwykle to bywa, kiedy zaimek:

1. stoi **na początku zdania** (*Ciebie kocham! Czy jego znasz?*),
2. stoi **po przyimku** (*Czekam na ciebie! Czemu patrzysz na niego?*)
3. ma **opozycję** z innym zaimkiem (*Kocham ciebie, a nie jego! Znasz jego czy ją?*).

*Także zaimek można wydzielić za pomocą *intonacji* (w mówieniu)..

C. Forma po przyimku jest specyficzna (przedrostek **n-**) dla zaimków 3-ej osoby:

on (na niego), **ono** (na nie), **ona** (na nią); **oni** (na nich), **one** (na nie).

5. Proszę wybrać odpowiedni zaimek osobowy.

WZÓR: Czekam na **nią/ ją/ ona** przed teatrem.

- 1) Czekają na **go/ jego/ niego** na Rynku.
- 2) Znam **one/ nie/ je** świetnie.
- 3) Marek **ona/ jej/ ją** kocha.
- 4) Lubię **cię/ ciebie/ tobą**.
- 5) Adrian pyta o **wy/ was/ wami**.
- 6) Grzesiek **my/ nas/ nami** lubi.
- 7) Piotrek zna **ich/ oni/ nich** trzy miesiące.
- 8) Czekasz na **nią/ ona/ ją?**
- 9) Nie, czekam na **wy/ wami/ was**.
- 10) Kogo kochasz: **mną czy ją/ mną czy nią/ mnie czy ją?**

6. Proszę uzupełnić zdania odpowiednim zaimkiem osobowym.

WZÓR: Czekam na **was** przed sklepem (wy).

- 1) Ja bardzo lubię (on).
- 2) Muszę czekać na (oni).
- 3) Czy kochasz (ja)?
- 4) Tak, kocham (ty)!
- 5) Michał zna bardzo dobrze (ona).
- 6) Czekamy na wieczorem (wy).
- 7) Justyna pyta o (one).
- 8) Rodzina często czeka na (my).
- 9) Znam słabo (oni).
- 10) Czekamy na już bardzo długo (ty).

5.1. NARZĘDNIK liczby pojedynczej (kim? czym?)

rodzaj	przym	rzecz	PRZYKŁADY
r. męski ¹⁾			twój miły kot – <i>interesuję się</i> twoim miłym kotem ten wysoki Polak – <i>mówię z</i> tym wysokim Polakiem
r. niajki	-ym -im	-em	moje duże okno – <i>przed</i> tym dużym oknem to drogie dziecko – <i>siedzę z</i> tym drogim dzieckiem ALE! małe muzeum – <i>interesuje się</i> małym muzeum.
r. żeński	-ą	-ą	moja miła mama – <i>z</i> moją miłą mamą ta biała mysz – <i>za</i> tą białą myszą ta sroga pani – <i>idę z</i> tą srogą panią

UWAGI!

1) Rzeczowniki rodzaju męskiego na -a mają **końcówkę**, jak rodzaj żeński – -a:

temat	r. żeński na -a	r. męski na -a
twardy	dobra mama – <i>ona jest</i> dobrą mamą	dobry tata – <i>on jest</i> dobrym tatą
na -g	krótka droga – <i>idę</i> krótką drogą	niski kolega – <i>mówię z</i> niskim kolegą
na -ca	ruchliwa ulica – <i>przed</i> ruchliwą ulicą	miły kierowca – <i>przed</i> miłym kierowcą

1. Proszę wybrać poprawną formę rzeczownika.

WZÓR: Anna interesuje się *sport/ sportem/ sportu*.

1) Rozmawiam z Marek/ Marka/ Markiem.	11) Małgorzata chce ukryć się futro/ futra/ futrem.
2) Gram z kot/ kota/ kotem.	12) Rozmawiam teraz z mama/ mamę/ mamą.
3) Pies leży za fotel/ fotela/ fotelem	13) Krzesło stoi przed stołu/ stołem/ stół.
4) Kot interesuje się mysz/ myszy/ myszą.	14) Piłka leży pod ściana/ ścianę/ ścianą.
5) Za okno/ okna/ oknem jest noc.	15) On został ojciec/ ojca/ ojcem.
6) Mieszkam z żona/ żonę/ żoną.	16) Oni szli do domu noc/ nocy/ nocą.
7) Co stoi za stół/ stoła/ stołem?	17) Obraz wisi nad krzesło/ krzesła/ krzesłem.
8) Ten tort jest z jablko/ jabłka/ jabłkiem.	18) Ołówek jest pod papier/ papieru/ papierem.
9) On jest moim brat/ brata/ bratem.	19) On jest moim mąż/ mąż/ mężem.
10) Przyjechałem samochód/ samochodu/ samochodem.	20) Czy masz problemy z narodowość/ narodowości/ narodowością?

2. Proszę wybrać poprawną formę przymiotnika.

WZÓR: Jem kanapkę ze *smaczną/ smacznej/ smaczna* kielbasą.

- Beata interesuje się ładna/ ładnej/ ładną sukienką.
- Jacek jest duży/ dużego/ dużym psem.
- Mam bułeczkę z soki jabłkowego/ jabłkowym/ jabłkowy.
- Oni nie zapiwają nieszczęście czerwonego/ czerwone/ czerwonym winem.
- Jolanta interesuje się literaturą amerykańską/ amerykańska/ amerykańskiej.
- Można wszystko powiedzieć długiego/ długim/ długi listem.
- Zachwycam się tym dobry/ dobrego/ dobrym dentystą.
- Antoni jest jeszcze małym/ małe/ małego dzieckiem.
- Martwię się tym wysokim/ wysoki/ wysokiego chłopakiem.
- Ona rozmawia z jej miłą/ miła/ milej siostrą.

3. Proszę wybrać poprawną formę przymiotnika.

WZÓR: Rozmawiałem z tata/ tatę/ tatą.

- 1) Dawno nie widziałem się z kolegą/ kolegę/ kolega.
- 2) On siedzi razem z artysta/ artystą/ artystę.
- 3) Tomasz jest mężczyzna/ mężczyznę/ mężczyzną.
- 4) Chcę być programista/ programistę/ programista.
- 5) On jest tylko kierowca/ kierowcę/ kierowca.
- 6) Mickiewicz był poeta/ poetą/ poeta!

4. Proszę uzupełnić tekst odpowiednimi formami narzędnika liczby pojedynczej.

Maria interesuję się malarstwem⁰ (malarstwo). Ona jest bardzo
¹ (dobra studentka). Ona studiuje historię. Interesuje się
² (malarstwo włoskie) i³ (język francuski),
 ponieważ jej chłopak jest⁴ (miły Francuz). On ma na imię Pierre i
 studiuje w Polsce. Jest⁵ (świetny chłopak) i interesuje się
⁶ (muzyka jazzowa). Po zajęciach na uniwersytecie oni jadą
⁷ (miejski autobus) do domu, gdzie spędzają czas razem z
⁸ (zielona herbata) albo⁹ (biała kawa) i
 zachwycają się¹⁰ (współczesna sztuka).

5. Proszę wybrać słowo z ramki i odpowiedzieć na pytania.

~~sportowcem~~ * architekt * nauczycielką * aktor * kucharzem * kierowca
 * pielęgniarką * lekarz * dziennikarka * dentystką * policjantem * piosenkarką

Kim on jest?

.....
 sportowcem

Kto to jest?

.....
 lekarz

1. Kim ona jest?

.....
 5. Kim ona jest?

2. Kto to jest?

.....
 6. Kim on jest?

3. Kto to jest?

.....
 7. Kto to jest?

4. Kim on jest?

.....
 8. Kto to jest?

5. Kim ona jest?

.....
 9. Kim ona jest?

6. Kim on jest?

.....
 10. Kim ona jest?

5.2. NARZĘDNIK liczby mnogiej (kim? czym?)

rodzaj	przym	rzecz	PRZYKŁADY
r.męski	-ymi -imi	-ami	twój miły kot – <i>interesuję się</i> twoimi miłymi kotami ten wysoki Polak – <i>mówię z</i> tymi wysokimi Polakami ALE! człowiek – ludźmi, brat – braćmi, ksiądz – księżmi
r.niajki			moje duże okno – <i>pod</i> moimi dużymi oknami to drogie muzeum – <i>przed</i> tymi drogimi muzeami ALE! dziecko – dziećmi, oko – oczami, ucho – uszami
r.żeński			swoja starsza siostra – <i>gram ze</i> swoimi starszymi siostrami ta niska pani – <i>idę z</i> tymi niskimi paniami twoja długa historia – <i>cieszę się</i> twoimi długimi historiami

Wyjątki: niektóre słowa mają **-mi**: człowiek – ludźmi, brat – braćmi, ksiądz – księżmi; koń – końmi, gość – gośćmi, liść – liśćmi, przyjaciel – przyjaciółmi, pieniądz – pieniądzmi, dziecko – dziećmi...

6. Proszę wybrać poprawną formę słowa.

WZÓR: *Oni są Amerykanie/ Amerykanów/ Amerykanami.*

- 1) Jesteśmy **nauczyciele/ nauczycielami/ nauczycielów**.
- 2) Oni są **dobrymi/ dobrych/ dobrym** ludźmi.
- 3) Rozmawiałem z **kolegami/ kolegów/ kolegach**.
- 4) Piszę dopiero **moich/ moimi/ moim** długopisami.
- 5) Interesuję się **marek/ markach/ markami**.
- 6) Spaceruję **ciemnymi/ ciemnych/ ciemnym** nocami.
- 7) Jem piure z **kotletach/ kotletami/ kotletów**.
- 8) One są jeszcze **małych/ małym/ małymi** dziećmi.
- 9) Opiekuję się **dzieci/ dziećmi/ dzieciach**.
- 10) Jeżdże do domu **szybkimi/ szybkich/ szybkim** autobusami.

7. Proszę uzupełnić tekst formami rzeczowników w narzędniku liczby mnogiej.

Moi rodzice są **dobrymi lekarzami**⁰ (dobry lekarz). Mój brat i ja jesteśmy¹ (młody architekt). Moje dwie siostry są² (świetna malarka). Kuzyn i kuzynka są³ (wybitny muzyk). Mam też dwie miłe koleżanki. One są⁴ (doświadczony nauczycielka), ale nie mieszkają w Polsce. Mieszkają w Madrycie i są⁵ (prawdziwa Hiszpanka). Bardzo lubię także mojego kolegę Jeana i moją koleżankę Solange. Oni mieszkają w Paryżu i są⁶ (ekspresywny Francuz). Pracują w szpitalu i są⁷ (znany lekarz). Moje kuzynki Karolina i Magda mieszkają w Chicago i są⁸ (zwykła Amerykanka), a kuzyni James i Paul są⁹ (pracowity Amerykanin). Moja mama i mój tata już nie pracują i są¹⁰ (radośny emeryt).

5.3. NARZĘDNIK. Zaimki osobowe

L.p.		L.mn.	
ja	mną	my	nami
ty	tobą	wy	wami
on	nim	oni	nimi
ono		one	
ona	nią		

8. Proszę wybrać odpowiedni zaimek osobowy.

WZÓR: Rozmawiam z nią/ ją/ ona przez telefon.

- 1) One są kapryśne. Nie chcę z **one/ nimi/ imi** mówić.
- 2) To jest Jurek. Często z **on/ im/ nim** się spotykamy.
- 3) O czym z **was/ wami/ wy** rozmawiać?
- 4) Bardzo się **ją/ nią/ ona** interesuję.
- 5) Oni są mili. Lubię bawić z **oni/ nimi/ imi** czas.
- 6) Jestem Gienek. Trudno być **ja/ mnie/ mną**.
- 7) O czym gadasz z **nią/ ona/ ją**?
- 8) To moje łóżko. Pod **ono/ nim/ im** jest moja walizka.
- 9) Nie chcę z **ty/ tobie/ tobą** mieć sprawy!
- 10) Może chcecie pójść z **nas/ nami/ my** na film?

9. Proszę uzupełnić tekst zaimkami w narzędniku.

WZÓR: Idę z nim⁰ do kina (on).

Mam na imię Małgorzata. Mieszkam w bardzo dużym domu. Razem ze¹ (ja) mieszkają: Basia, Anka, Marek, Karol, Marcin, Monika i Konrad. Bardzo się lubimy i chodzimy do tej samej szkoły. Basia mieszka na drugim piętrze, pod² (ona) mieszka Marcin i Konrad, pod³ (oni) mieszka Anka i mieszkam ja. Między.....⁴ (ona) a⁵ (ja) mieszka Marek. Pod.....⁶ (my) mieszka Karol. Ach, zapomniałam! Nad⁷ (on), czyli nad Karolem, mieszka Monika. Monika jest bardzo sympatyczną dziewczyną. Bardzo często z⁸ (ona) rozmawiam. Często chodzimy też do teatru. Z⁹ (my) chodzi też Konrad. On interesuje się teatrem i filmem. Karol i Marcin chodzą często na koncert, ponieważ interesują się muzyką. Z¹⁰ (oni) chodzi też Basia.

10. Proszę uzupełnić zdania odpowiednim zaimkiem osobowym.

WZÓR: Czy mogę iść z wami (wy) do kina?

- 1) Jesteśmy zgodni! Oczywiście, że możesz iść z
- 2) To jest mały biedny piesek. Muszę się zaopiekować!
- 3) Zupa pomidorowa to najlepsza zupa na świecie. Przepadamy za!
- 4) Wiesz, że Marek cię bardzo lubi? On naprawdę się interesuje.
- 5) Nie chcę iść tam sama, proszę cię, chodź ze
- 6) Rafał i Luiza są bardzo mili. Jadę z nad morze.
- 7) Nie mogę w ogóle spać. Nade mieszkają bardzo hałaśliwi ludzie.
- 8) Tymi kwiatami nikt się nie opiekuje. Muszę się zająć.

6.0. Temat rzeczownika

temat	litera	PRZYKŁAD	temat	litera	PRZYKŁAD
twardy (15)	b	chleb, niebo	stwardniały (7)	ż	mąż, wieża
	p	sklep, grupa		sz	grosz, dusza
	w	Kraków, głowa		cz	miecz, pomarańcza
	f	filozof, szafa		rz	lekarz, morze
	m	dom, mama		c	owóć, słońce
	n	syn, okno		dz	pieniądz, władza
	ł	stół, szkoła		dż	radża
	r	aktor, metro	miękki (7+)	ź/ zi	gałąź, Zuzia
	d	ród, prawda		ś/ si	łóś, Basia
	t	kot, auto		ć/ ci	gość, babcia
	z	mróz, koza		dź/ dzi	śledź, Jadzia
	s	nos, mięso		ń/ ni	koń, niania
	k	wujek, Polska		j	napój, Francja, Maria
	g	biolog, noga		l	hotel, pole
	ch	dach, ucho		mi*	ziemia, podziemie

0. Proszę wpisać słowa z ramki do odpowiedniej kolumny.

romb * sklep * miś * choroba * koń * głowa * mąż * metro * szafa * prawda * kot * radża *
 bluza * nos * mama * morze * okno * pole * noc * sieć * nędza * bal * szkoła * mysz *
 napój * miłość * miedź * noga * kość * droga * nóż * biuro * ręka * maź * torebka * miecz
 * grosz * owca * mama * cecha * mucha * auto * słońce

Temat twardy	Temat miękki	Temat stwardniały

6.1. MIEJSCOWNIK liczby pojedynczej (o kim? o czym?)

rodzaj	przym	temat rzeczownika	rzecz	PRZYKŁADY
r. męski ³⁾ i r. nijaki	-ym -im	twardy → miękki	//-e ¹⁾	mój duży sklep – w moim dobrym sklepie to bliskie kino – w tym bliskim kinie ALE! dom – o domu, syn – o synu, pan – o panu
		- na -k, -g, -ch	-u	ten drugi brzeg – na tym drugim brzegu
		stwardniały		to głębokie morze – w tym głębokim morzu
		miękki		swoje czyste pole – na swoim czystym polu
r. żeński	-ej	twardy → miękki	//-e ¹⁾	moja dobra mama – o mojej dobrej mamie ta ładna Polska – w tej ładnej Polsce bliska Niemiga – przy bliskiej Niemidze ta szybka mucha – o tej szybkiej musze
		- na -k → -ce - na -g → -dze - na -ch → -sze		
		stwardniały		twoja biała mysz – o twojej białej myszy
		miękki		moja droga babcia – przy mojej drogiej babci ta miła pani – o tej miłej pani ta długa historia – w tej długiej historii
			-i	

Wyjątki: małe muzeum – siedzę w małym muzeum

UWAGI!

1) Rzeczowniki wszystkich rodzajów mają wymianę twardy → miękki:

wymiana	PRZYKŁADY	wymiana	PRZYKŁADY
b → bi	niebo – w niebie	d → dzi	prawda – po prawdzie
p → pi	sklep – w sklepie	t → ci	auto – w aucie
w → wi	głowa – w głowie	z → zi	bluza – o bluzie
f → fi	szafa – przy szafie	s → si	nos – na nosie
m → mi	film – na filmie	zd → ździ	gniazdo – w gnieździe
n → ni	kino – w kinie	zn → źni	bielizna – na bieliźnie
l → li	szkoła – w szkole	st → ści	most – przy moście
r → rz	aktor – o aktorze metro – w metrze	śl → śli	krzesło – na krześle
		sm → śmi	pismo – w piśmie

Rzeczowniki rodzaju żeńskiego mają także wymianę -k → -c, -g → -dz, -ch → -sz:

wymiana	r. żeński
k → c	ręka – w ręce
g → dz	noga – na nodze
ch → sz	mucha – o musze

2) Niektóre rzeczowniki mają wymianę samogłosek:

wymiana	PRZYKŁADY
a + twardy → e + miękki	las – w lesie, wiara – o wierze, lato – w lecie
ZAPAMIĘTAJ	kościół – w kościele, anioł – o aniele

3) Rzeczowniki rodzaju męskiego na -a mają końcówki i wymiany, jak rodzaj żeński:

temat	r. żeński na -a	r. męski na -a
twardy	dobra mama – o dobrej mamie	dobry tata – o dobrym tacie
na -g	krótka droga – po krótkiej drodze	niski kolega – o niskim koledze
na -ca	ruchliwa ulica – na ruchliwej ulicy	miły kierowca – o miłym kierowcy

1. Proszę wybrać poprawną formę rzeczownika.

WZÓR: *Kot śpi na łóżku/ łóżkiem/ łóżka.*

- 1) Pływam w **basenem/ basenu/ basenie**.
- 2) Jesteśmy w **kino/ kinie/ kina**.
- 3) Jem obiad w **restauracji/ restaurację/ restauracja**.
- 4) Karol czeka na **przystankiem/ przystanek/ przystanku**.
- 5) Wczoraj byliśmy w **teatru/ teatrze/ teatrem**.
- 6) Dzieci kąpią się w **morzu/ morzem/ morza**.
- 7) Mój dom stoi na **góry/ górę/ górze**.
- 8) Czy studiujecie na **uniwersytet/ uniwersytecie/ uniwersytetu**.
- 9) Ludzie spacerują w **parku/ parkiem/ park**.
- 10) Moja córka jest teraz w **szkole/ szkoły/ szkołę**.
- 11) Każdy ptak chciałby być na **wolę/ wola/ woli**.
- 12) Czy myślisz czasami o **tacie/ tata/ tatę?**

2. Proszę wybrać poprawną formę przymiotnika.

WZÓR: *Zosia mieszka w pięknym/ pięknego/ piękny domu.*

- 1) Alicja pracuje w **wysokiego/ wysokim/ wysoki** budynku.
- 2) Łukasz opowiada o **ciekawą/ ciekawa/ ciekawej** książce.
- 3) Krystyna mieszka w **mały/ małym/ małego** mieście.
- 4) Stół stoi na **kolorowy/ kolorowego/ kolorowym** dywanie.
- 5) Wystawa była w **nowego/ nowym/ nowy** muzeum.
- 6) Byliśmy wczoraj na bardzo **długim/ długi/ długiego** filmie.
- 7) Rozmawialiśmy wczoraj o **piękną/ pięknej/ piękną** dziewczynie.
- 8) Mieszkamy przy **ruchliwa/ ruchliwej/ ruchliwą** ulicy.
- 9) Na **wysoka/ wysoką/ wysokiej** górze stał zamek.
- 10) Piotrek siedzi na **wygodnego/ wygodne/ wygodnym** krześle.
- 11) Ona przyszła dzisiaj w **drogim/ drogiej/ drogą** futrze.
- 12) Dlaczego nie chcesz mówić o tej **daleka/ dalekiej/ dalekim** podróży?

3. Proszę uzupełnić zdania prawidłową formą słowa w nawiasach.

WZÓR: *Książki leżą na (ten stół) tym stole.*

- 1) Nigdy nie byłam na (południowa Kuba)
- 2) Moje ubranie wisi w (moja szafa)
- 3) Nie pracuję przy (ten komputer)
- 4) W (moje miasto) jest straszny hałas.
- 5) W (białoruski Mińsk) mieszka dużo ludzi.
- 6) W (polski Poznań) jest dużo zabytków.
- 7) Ona nie napisała adresu na (ta biała koperta)
- 8) Jesteśmy już na (tamte miejsce)
- 9) W marcu byliśmy w (sąsiednia Polska)
- 10) Żołędzie rosną na (wysoki dąb)
- 11) Uczę się w (mińskie liceum)
- 12) Zostawiłam samochód na (ten parking)

6.2. MIEJSCOWNIK liczby mnogiej (o kim? o czym?)

rodzaj	przym	rzecz	PRZYKŁADY
r.męski	-ych -ich	-ach	twój miły kot – o twoich miłych kotach ten wysoki Polak – o tych wysokich Polakach ALE! człowiek – o ludziach, brat – o braciach, ksiądz – o księżach
r.niajki			moje małe okno – na moich małych oknach to drogie muzeum – przy tych drogich muzeach ALE! dziecko – o dzieciach, oko – o oczach, ucho – o uszach
r.żeński			swoja starsza siostra – o swoich starszych siostrach ta niska pani – przy tych niskich paniach twoja długa historia – w twoich długich historiach

Wyjątki: Niemcy – w Niemczech, Włochy – we Włoszech, Węgry – na Węgrzech

4. Proszę uzupełnić zdania formą miejscownika liczby mnogiej.

WZÓR: Co widzisz w (moje przejrzyste okulary) moich przejrzystych okularach?

- Cały czas myślę o (te okropne egzaminy)
- Nie pracuję przy (te złe komputery)
- Nigdy nie byłam w (południowe Indie)
- Rzadko bywam w (takie duże miasta)
- Latem byłem w (zachodnie Niemcy)
- Ptaki zawsze siedzą na (moje parapety)
- Było mi smutno na (te dalekie Węgry)
- Nic nie widać w (twoje brudne okna)
- Czy byłeś już we (wschodnie Włochy)
- Uwielbiam chodzić w (te znane muzea)
- Co słyszać w (mińskie licea)
- Od dawna nie byłam w (akwaria morskie)

5. Proszę uzupełnić tekst słowami w liczbie mnogiej.

Ania każde wakacje spędza w dalekich górach⁰ (dalekie góry). Jej koleżanka Magda woli spędzać lato w¹ (gorące kraje), na przykład w¹ (azjackie Indie) czy w² (słoneczne Włochy). Magda lubi opalać się na³ (szerokie plaże) i pływać w⁴ (ciepłe morza). Magda ogląda i fotografuje kolorowe ryby w⁵ (przezroczyste oceany).

Ania natomiast chodzi po⁶ (małe wsie) i śpi w⁷ (nieduże schroniska). Magda woli mieszkać w⁸ (drogie hotele) i⁹ (wygodne pensjonaty).

Gdy koleżanki spotykają się po¹⁰ (długie wakacje), opowiadają o¹¹ (piękne miejsce), które widziały, i o¹² (nowy kolega), których poznały.

6.3. MIEJSCOWNIK. Zaimki osobowe

L.p.		L.mn.	
ja	o mnie	my	o nas
ty	o tobie	wy	o was
on	o nim	oni	o nich
ono		one	
ona	o niej		

6. Proszę wybrać poprawną formę rzeczownika.

WZÓR: Czy myślicie o nas/ **nam**/ *my*?

- 1) Moje szczęście jest w synu. Tylko w **niego**/ **niemu**/ **nim**.
- 2) Czy on pytał o **mnie**/ **mną**/ **mi**?
- 3) Co myślisz o tym dziecku? – Nie myślę o **niemu**/ **nim**/ **niego**.
- 4) Co możesz powiedzieć o **ich**/ **nich**/ **im**?
- 5) Czy jesteśmy blisko ulicy Długiej. – Tak, jesteście już przy **niej**/ **nią**/ **ona**.
- 6) On niepokoi się o **nam**/ **nami**/ **nas**.
- 7) Napisałem wiersz o **ciebie**/ **tobą**/ **tobie**.
- 8) Przy **wam**/ **was**/ **wami** czuję się bezpiecznie.
- 9) Widzę tylko dobre myśli w **tobą**/ **tobie**/ **ciebie**.
- 10) Gwiazdy na niebie są piękne. Nigdy nie myślałem o **ich**/ **nich**/ **nimi**.

7. Proszę uzupełnić poniższe zdania odpowiednimi zaimkami osobowymi.

WZÓR: Karolina myślała o **nim** cały czas (*on*).

- 1) Przy czuję się spokojna (*on*).
- 2) Najpierw Matylda zjadła kolację, a po poszła na spacer (*ona*).
- 3) Marek długo opowiadał o (*wy*).
- 4) Rodzice ciągle myślą o (*my*).
- 5) Nie chcę mówić o (*oni*).
- 6) Tam są wysokie drzewa. Przy stoi mały dom (*one*).
- 7) Czy Daniel zakochał się we (*ja*)?
- 8) Ja idę na egzamin po (*ty*).
- 9) W rogu pokoju stało biurko. Na leżała książka (*ono*).
- 10) Czy będziesz myśleć o (*ja*)?

8. Proszę uzupełnić poniższe zdania odpowiednią formą zaimka osobowego.

WZÓR: Myślisz o *mnie*? Tak, myślę cały czas o **tobie** (*ty*).

- 1) W tym domu spędziłam dzieciństwo. W czuję się najlepiej.
- 2) Widzisz tę wysoką górę? Na znajduje się schronisko.
- 3) Mówiliście o nas? Nie, nie mówiliśmy o
- 4) Cały czas rozmawiamy o wakacjach. Jeszcze będziemy o rozmawiać.
- 5) To jest najnowsze muzeum. W jest wystawa, o której ci mówiłam.
- 6) Jesteś taki wspaniały. Przy zapominam o wszystkim.
- 7) Przyniosłaś tę książkę? Przepraszam, zapomniałam o
- 8) Musimy już jechać. Nie zapominajcie o i często piszcie.
- 9) Nikt do mnie dziś nie zadzwonił. Nikt o nie pamięta.
- 10) Tam siedzą dziewczyny, przy jest miejsce, usiądź tam!

ROZDZIAŁ II. Czasownik

1. Czas TERAŻNIEJSZY (*co jest?*) = Koniugacje

Czasownik *być*

	być
(ja)	jestem
(ty)	jesteś
on, ona, ono	jest
(my)	jesteśmy
(wy)	jesteście
oni, one	są

1. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika *być*.

WZÓR: *One jestem/ są/ jest bardzo wesołe.*

- 1) (ja) **Jesteśmy/ Jest/ Jestem** Adam Nowak.
- 2) Zbigniewie, (ty) chyba zawsze **jest/ jesteście/ jesteś** wesoły.
- 3) Oni **są/ jestem/ jest** daleko stąd.
- 4) Skąd (wy) **jesteśmy/ jesteście/ jesteś**?
- 5) (my) **Jesteście/ Jesteśmy/ Jestem** z Portugalii.
- 6) To dziecko **jestem/ jest/ są** bardzo miłe.
- 7) Stoły **jestem/ jest/ są** bardzo małe.
- 8) Anno, czy (ty) **jesteś/ jesteśmy/ jesteście** w domu?
- 9) Zwykle (ja) **jestem/ jest/ są** niewyspana.
- 10) Alina zawsze **jesteś/ są/ jest** piękna!
- 11) (my) **Jesteśmy/ Jesteście/ Są** w basenie.
- 12) Czy (wy) **jesteśmy/ jestem/ jesteście** z Polski?

2. Proszę wpisać odpowiednie formy czasownika *być* w czasie teraźniejszym.

WZÓR: (*być*) *To są czerwone zeszyty, a to jest zielony zeszyt.*

- 1) (być) Oni z Polski, a ja z Białorusi.
- 2) (być) One miłe. Czy ty też miła?
- 3) (być) Jej ołówki czerwone, a długopis biały.
- 4) (być) Czy państwo z Niemiec? – Nie, (my) z Włoch.
- 5) (być) One dziewczynami, a wy chłopcami.
- 6) (być) Ich dzieci grzeczne. Czy ty grzeczny?
- 7) (być) Panowie daleko, a my blisko.
- 8) (być) Panie piękne! A ja przystojny!
- 9) (być) Państwo w szkole! Tylko Adam w domu.
- 10) (być) Oni z Rosji. A skąd wy ?

3. Proszę uzupełnić tekst formami czasownika *być* w czasie teraźniejszym.

Dzisiaj (ja) **jestem**⁰ (być) bardzo szczęśliwy, bo dzisiaj¹ (być) moje wesele. Z moją żoną (my)² (być) razem już 3 lata! Wreszcie³ (być) nasz ślub. Moi rodzice⁴ (być) także szczęśliwi. Oni mówią do mnie:

- Marku, ale (ty)⁵ (być) szczęściarzem! (wy)⁶ (Być) z Marią dobrą parą: ona⁷ (być) miła i mądra, a ty⁸ (być) dobry i troskliwy.

(ja)⁹ (Być) w siódmym niebie! Moja żona chyba też¹⁰ (być).

1 [pierwsza] koniugacja na -ę, -esz

a. Czasowniki na -ować i niektóre na -ywać/ -iwać + WYMIANA

	końcówki	rysować	opisywać	oczekiwać
WYMIANA		-ować → -uj-+ ☐	-ywać → -uj-+ ☐	-iwać → -uj-+ ☐
(ja)	-ę	rysuj-ę	opisuj-ę	oczekuj-ę
(ty)	-esz	rysuj-esz	opisuj-esz	oczekuj-esz
on, ona, ono	-e	rysuj-e	opisuj-e	oczekuj-e
(my)	-emy	rysuj-emy	opisuj-emy	oczekuj-emy
(wy)	-ecie	rysuj-ecie	opisuj-ecie	oczekuj-ecie
oni, one	-ą	rysuj-ą	opisuj-ą	oczekuj-ą

1. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Anna rzadko kupuje/ kupują/ kupuje pizzę.

- 1) To nieprawda, że ja do ciebie nigdy nie **telefonujesz**/ **telefonuję**/ **telefonuje**.
- 2) Janek zawsze **pokazuje**/ **pokazuje**/ **pokazujesz** nam swoje nowe obrazy.
- 3) Jak myślisz, ten kelner **obsługuje**/ **obsługujesz**/ **obsługuje** złych klientów?
- 4) Czy wy często **gotujesz**/ **gotujemy**/ **gotujecie** zupę pomidorową?
- 5) Ja i Andrzej **spacerujecie**/ **spacerujemy**/ **spaceruje** razem co wieczór.
- 6) Czy ty często **rozwiązuję**/ **rozwiązujesz**/ **rozwiązuję** krzyżówki?
- 7) Kobiety często **wykonujesz**/ **wykonują**/ **wykonujemy** trudną pracę.
- 8) Jak dawno (wy) **oczekuję**/ **oczekujecie**/ **oczekujecie** na mnie?
- 9) Ona zwykle **maluje**/ **malujesz**/ **maluję** krajobrazy.
- 10) (ja) Chętnie **mailuję**/ **mailujecie**/ **mailuję** do moich kolegów.

2. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) **na -ować**: (pracować) Ja pracuję jako inżynier, a Michał pracuje jako lekarz.

- 1) (rysować) Ja tabelę. A co ty
- 2) (gotować) Oni barszcz, a Marek bigos.
- 3) (kupować) Dzieci mało. My bardzo dużo.
- 4) (spacerować) Czasem (ja) po parku. A wy gdzie
- 5) (studiować) (ja) język francuski, a Ola fizykę.

b) **na -ywać/ -iwać**: (zapisywać) Ja zapisuję wszystko, a on nic nie zapisuje.

- 6) (wykonywać) Ja zadanie, a ty nie
- 7) (oczekiwać) Oni na pensję 2 dni. Adam 2 lata.
- 8) (pokazywać) Państwo nie problemów. My też nie
- 9) (obsługiwać) Ja tych klientów! A wy innych!
- 10) (rozwiązywać) (ja) źle krzyżówki. Jan dobrze.

b. Czasowniki **na -awać** i **1-sylabowe na -yć/ -ić, -uć** + WYMIANA

	dawać	myć	pić	czuć
WYMIANA	-awać → -aj-+ <input type="text"/>	-yć → -yj-+ <input type="text"/>	-ić → -ij-+ <input type="text"/>	-uć → -uj-+ <input type="text"/>
(ja)	daj-ę	myj-ę	pij-ę	czuj-ę
(ty)	daj-esz	myj-esz	pij-esz	czuj-esz
on, ona, ono	daj-e	myj-e	pij-e	czuj-e
(my)	daj-emy	myj-emy	pij-emy	czuj-emy
(wy)	daj-ecie	myj-ecie	pij-ecie	czuj-ecie
oni, one	daj-ą	myj-ą	pij-ą	czuj-ą

3. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: *Ta firma sprzedaje/sprzedają/sprzedaje dobre towary.*

- 1) Zwykle (ja) **wstaje**/ **wstajesz**/ **wstaje** bardzo wcześnie.
- 2) Jacek **pije**/ **pijesz**/ **pije** bardzo dużo wody.
- 3) Czy wy często **dostajemy**/ **dostajecie**/ **dostają** prezenty?
- 4) Ewo, czy (ty) dobrze **żyje**/ **żyjesz**/ **żyje** tutaj?
- 5) Ojciec co tydzień **daje**/ **dajesz**/ **daje** mi kieszonkowe.
- 6) (my) **Myjemy**/ **Myjecie**/ **Myją** zęby co rano.
- 7) Adamie, czy (ty) **dodajemy**/ **dodają**/ **dodajesz** sól do zupy?
- 8) Czy wy **szyjemy**/ **szyjecie**/ **szyją** wieczorem.
- 9) Oni **sprzedają**/ **sprzedajecie**/ **sprzedajemy** świeże bułeczki.
- 10) Jest mi słabo. (ja) **Czujemy się**/ **Czują się**/ **Czuję się** okropnie.

4. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) **na -awać** (dawać) Ja daje jej wszystko, ona nie daje mnie nic.

- 1) (wstawać) Ja wcześnie, a ty późno!
- 2) (sprzedawać) Państwo skarpety. A co Ola?
- 3) (dostawać) One zabawki, a my nic nie
- 4) (dodawać) Ja zawsze sól, a wy zawsze pieprz.
- 5) (poznawać) (ja) Lepiej Martę, a ona lepiej mnie.

b) **1-sylabowe na -yć/-ić, -uć** (myć) Ja często myję zęby, a Adam myje zęby rzadko.

- 6) (pić) (ja) Zwykle kawę. A co ty?
- 7) (szyć) Dziewczyny dużo, ale Jola nie w ogóle.
- 8) (psuć się) Rzeczy, i my – ludzie – też czasem.
- 9) (czuć się) (ja) superowo! Czy wy dobrze?
- 10) (żyć) Ja tak mało, a mój dziadek już 70 lat!

c. Czasowniki (niektóre) **na -sać, -zać, -kać** + WYMIANA

	pisać	lizać	płakać
(ja)	pisz-ę	liż-ę	płacz-ę
(ty)	pisz-esz	liż-esz	płacz-esz
on, ona, ono	pisz-e	liż-e	płacz-e
(my)	pisz-emy	liż-emy	płacz-emy
(wy)	pisz-ecie	liż-ecie	płacz-ecie
oni, one	pisz-ą	liż-ą	płacz-ą

5. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Czy (ty) *pisz*ę/ *pisz*ą/ *pisz*esz do rodziców?

- 1) Zwykle (ja) **czes**ę się/ **czes**esz się/ **czes**e się wcześniej rano.
- 2) My codziennie **pisz**emy/ **pisz**ecie/ **pisz**ą do dziadków.
- 3) Czy Marek **pokaż**ę/ **pokaż**esz/ **pokaż**e nam swoją dziewczynę?
- 4) Twój pies zaraz **obliz**emy/ **obliz**e/ **obliz**ą kość!
- 5) Mamo, dlaczego (ty) **placz**ę/ **placz**esz/ **placz**e?
- 6) Czy (wy) **skacz**emy/ **skacz**ecie/ **skacz**ą przez ogień?
- 7) Mój syn **liż**e/ **liż**ą/ **liż**emy lody czekoladowe nawet zimą.
- 8) Wszyscy ludzie czasem **placz**ą/ **placz**ecie/ **placz**emy.
- 9) Czy (wy) **napisz**esz/ **napisz**ecie/ **napisz**emy mnie swoje telefony?
- 10) (ja) Nic nie **pokaż**e/ **pokaż**ą/ **pokaż**ę wam!

6. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) **na -sać**: (pisać) Ja *pisz*ę do niego, a on do mnie nie *pisz*e.

- 1) (napisać) Rodzice do mnie, a ty nie
- 2) (czesać) (ja) Często swoje włosy, a Ola nie swoich.
- 3) (pisać) One dzisiaj dyktando, a my nic nie
- 4) (czesać się) Ja rzadko, a wy zawsze.

b) **na -zać**: (lizać) Ja *liż*e lody czekoladowe, a dziadek *liż*e lody wanilowe.

- 5) (pokazać) Ja swój telefon. Czy (ty) potem swój?
- 6) (rozwiązać) Rodzice zagadkę. Tylko Tomek nie
- 7) (pokazać) Oni swój dom, a potem my im swój.
- 8) (lizać) To smaczne! (ja) palce! Czy (wy) palce od tego tortu?

c) **na -kać**: (płakać) (ja) Czasami *placz*ę w nocy. Paweł nigdy nie *placz*e.

- 9) (zapłakać) Ja nie od tego filmu, ale ty być może
- 10) (skakać) Państwo z radości. Dorota czemuś nie
- 11) (wyplakać) – (ja) Teraz sobie oczy. – (my) razem.
- 12) (poskakać) Dzieci do domu. A wy jeszcze nie

d. Czasowniki na -nąć i -nąć + WYMIANA

	moknąć	zacząć	*ciąć	*dąć	*wziąć	*podjąć
(ja)	mokn-ę	zacz n -ę	tn -ę	dm -ę	wez m -ę	podej m -ę
(ty)	mokni-esz	zacz ni -esz	tni -esz	dmi -esz	weź mi -esz	podej mi -esz
on, ona, ono	mokni-e	zacz ni -e	tni -e	dmi -e	weź mi -e	podej mi -e
(my)	mokni-emy	zacz ni -emy	tni -emy	dmi -emy	weź mi -emy	podej mi -emy
(wy)	mokni-ecie	zacz ni -ecie	tni -ecie	dmi -ecie	weź mi -ecie	podej mi -ecie
oni, one	mokn-ą	zacz n -ą	tn -ą	dm -ą	wez m -ą	podej m -ą

7. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Dlaczego dzieci moknę/ mokną/ moknie na ulicy?

- 1) Zaraz (ja) jak **krzyknę**/ **krzykniesz**/ **krzyknie** na was!
- 2) Wszystkie problemy z czasem **miniemy**/ **miniecie**/ **miną**.
- 3) Być może wreszcie (my) **zaczniemy**/ **zaczniecie**/ **zaczną** lekcję?
- 4) Kto **wezmę**/ **weźmiesz**/ **weźmie** na siebie winę?
- 5) (ty) **Płynę**/ **Płyniesz**/ **Płynie** do Ameryki dzisiaj czy jutro?
- 6) Może (wy) nareszcie **zapnie**/ **zapną**/ **zapniecie** pasy bezpieczeństwa?
- 7) Dziadek **klną**/ **klnę**/ **klnie** nas wszystkimi przekleństwami, które zna.
- 8) Jestem trąbaczem, więc **dmiesz**/ **dmiecie**/ **dmę** w trąbę.
- 9) (my) **Kichniemy**/ **Kichniecie**/ **Kichnę** tylko raz, ale bardzo głośno.
- 10) Być może Państwo w końcu **podejmniemy**/ **podejmiecie**/ **podejmą** decyzję?

8. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) na -nąć: (ciągnąć) Ja ciągnę chleb, a ona ciągnie sól.

- 1) (krzyknąć) Rodzice na ciebie, a ty już nie na nich.
- 2) (kaszlnąć) Jeśli (ja) cicho, to Marek zawsze głośno.
- 3) (płynąć) Chłopcy statkiem, a my promem.
- 4) (ominać) (ja) Zawsze was, bo wy nigdy nie mnie.
- 5) (uśmiechnąć się) (ja) do niej, a ona do mnie.
- 6) (sunąć się) Jeśli oni do piwnicy, to Marek też.

b) na -nąć: (klnąć) Ja klnę wszystkich, a ona nigdy nikogo nie klnie...

- 7) (zacząć) Oni biegać jutro. Czy ty też?
- 8) (zapiąć) (ja) pas bezpieczeństwa, jeżeli on też
- 9) (giąć) Państwo kark w pracy, a my kark w szkole.
- 10) (dąć*) Ja mocno, ale wiatr zawsze mocniej.
- 11) (wziąć*) (ja) na śniadanie kanapkę! A co wy?
- 12) (podjąć*) Oni tę ważną decyzję! A czy ty?

D. Inne czasowniki + WYMIANA

	chcieć	móc	iść	jechać	brać	prac
(ja)	ch c -ę	mo g -ę	id-ę	j ad-ę	bi o r-ę	pie o r-ę
(ty)	ch c -esz	mo ż -esz	idzi-esz	jedzi-esz	bierz-esz	pierz-esz
on, ona, ono	ch c -e	mo ż -e	idzi-e	jedzi-e	bierz-e	pierz-e
(my)	ch c -emy	mo ż -emy	idzi-emy	jedzi-emy	bierz-emy	pierz-emy
(wy)	ch c -ecie	mo ż -ecie	idzi-ecie	jedzi-ecie	bierz-ecie	pierz-ecie
oni, one	ch c -ą	mo g -ą	id-ą	j ad-ą	bi o r-ą	pie o r-ą

9. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) **chcieć**: (chcieć) (ja) Nie **chcę** jej pomóc, bo ona nie **chce** pomóc sobie.

- 1) (chcieć) (ja) pracować, a ty nic nie robić.
- 2) (chcieć) Oni wszystko. A co ty?
- 3) (chcieć) – Czego państwo? – (my) normalne zarobki!
- 4) (chcieć) (ja) tylko samolot, a wy cały helikopter!

b) **móc, pomóc**: (móc) Nie **mogę** zrobić takiej operacji. Być może Arnold **może**.

- 5) (móc) Ja nie pojechać do Francji, ale ty
- 6) (pomóc) Ja tobie nie z tym. Ale znam tego, kto
- 7) (móc) Oni wszystko. A co my?
- 8) (pomóc) Państwo wam, a wy państwu.

c) **wstać, zostać**: (wstać) (ja) **Wstane** dzisiaj wcześniej. Marek może w ogóle nie **wstanie**.

- 9) (wstać) Jeśli (ja) tutaj, czy (ty) tam?
- 10) (wstać) Dzieci o ósmej, a ich mama o szóstej.
- 11) (zostać) Na zawsze (ja) tutaj! Czy (wy) z nami?
- 12) (zostać) Czy państwo na obiad? – Wszyscy (my)!

d) **iść**: (iść) (ja) **idę** powolno, a Olga **idzie** bardzo szybko.

- 13) (iść) Dzisiaj (ja) do kina. A ty gdzie?
- 14) (iść) Chłopcy do kolegi. Marek nie z nimi.
- 15) (iść) Czy państwo na kawę? Bo my też
- 16) (iść) (ja) po zakupy. A dokąd wy?

e) **jechać**: (jechać) Żadnych pytań! (ja) **Jadę** z tobą, a Marek **jedzie** z nami.

- 17) (jechać) (ja) do Poznania. Czy (ty) ze mną?
- 18) (jechać) (ja) powolno. A Antek za szybko.
- 19) (jechać) Rodzice do domu, a siostra do sklepu.
- 20) (jechać) Państwo do Wrocławia. A wy dokąd?

f) **brać, prac**: (brać) Ja często **biorę** prysznic, a moja siostra **bierze** prysznic rzadko.

- 21) (brać) (ja) Zawsze ser w sklepie. A co ty?
- 22) (prac) Ja odzież w domu. Mój brat w pralni.
- 23) (brać) Czy państwo te bilety? Jeżeli nie, to my
- 24) (prac) Pracunki rękami. A wy chyba w pralce.

2 [druga] koniugacja na -ę, -ysz/-isz

a. Twarda odmiana: czasowniki na -yć, -eć (po ż, sz, cz, rz)

	końcówki	uczyć	słyszeć
(ja)	-ę	ucz-ę	słysz-ę
(ty)	-ysz	ucz-ysz	słysz-ysz
on, ona, ono	-y	ucz-y	słysz-y
(my)	-ymy	ucz-ymy	słysz-ymy
(wy)	-ycie	ucz-ycie	słysz-ycie
oni, one	-ą	ucz-ą	słysz-ą

1. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Czy państwo *uczę się/ **uczę się**/ uczy się* języka polskiego?

- 1) Może (ja) źle was **uczę/ uczysz/ uczy**?
- 2) Sąsiadki **słuszemy/ słyszysz/ słyszą** nawet nasze myśle.
- 3) (my) Nigdy nie **liczymy/ liczycie/ liczą** pieniądze na ulicy.
- 4) Adamie, czy (ty) dobrze **tańczę/ tańczysz/ tańczy**?
- 5) Na polskim godle orzeł **patrzę/ patrzy/ patrzysz** w prawą stronę.
- 6) Dlaczego (wy) **leżymy/ leżysz/ leżycie** cały dzień?
- 7) Jak Państwo **wróżą/ wróży/ wróżę** na Andrzejkę?
- 8) (ja) **Cieszysz się/ Cieszę się/ Cieszymy się**, że masz nagrodę Nobla!
- 9) Ja i moja dziewczyna **krocysz/ krocycie/ krocymy** razem.
- 10) Jadwigo, czy (ty) **powtórzemy/ powtórzę/ powtórzysz** to jeszcze raz dla mnie?

2. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) twarde na -yć: (*tańczyć*) Nie **tańczę** (ja) na balach, a ona zawsze **tańczy**.

- 1) (liczyć) Ja dobrze, a ona jeszcze lepiej.
- 2) (marzyć) Czy państwo o podróżach? Marta zawsze
- 3) (wróżyć) Oni nie na Andrzejkę, a my
- 4) (uczyć się) (ja) geografii. Czy wy chemii?
- 5) (cieszyć się) Dzieci razem. Ale Adam nie w ogóle.

b) twarde na -eć: (*słyszeć*) Ja wszystko **słyszę**, a babcia nic nie **słyszy**.

- 6) (milczeć) Ja rzadko, a ty zawsze
- 7) (słyszeć) Psy daleko. Ale mój jamnik bardzo źle.
- 8) (leżeć) Dzieci długo rano, a my przez cały dzień.
- 9) (patrzeć) (ja) na was, a wy dlaczegoś nie na mnie.
- 10) (należeć) (ja) Nikomu nie, bo każdy człowiek sobie.

b.1. Mięka odmiana: czasowniki na -ić, -eć (bez wymiany)

	końcówki	lubić	cierpieć	pałiść	myśleć
(ja)	-ę	lubi-ę	cierpi-ę	pal-ę	myśl-ę
(ty)	-isz	lub-isz	cierp-isz	pal-isz	myśl-isz
on, ona, ono	-i	lub-i	cierp-i	pal-i	myśl-i
(my)	-imy	lub-imy	cierp-imy	pal-imy	myśl-imy
(wy)	-icie	lub-icie	cierp-icie	pal-icie	myśl-icie
oni, one	-ą	lubi-ą	cierpi-ą	pal-ą	myśl-ą

3. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: (ja) Bardzo **lubisz/ lubią/ lubię** filmy Marvel!

- 1) Chyba (ja) za dużo **mówisz/ mówi/ mówię**...
- 2) Moje siostry codziennie komuś **dzwonimy/ dzwonicie/ dzwonią**.
- 3) Marku, czy (ty) **robię/ robisz/ robicie** projekt naukowy?
- 4) Adam nie **cierpimy/ cierpi/ cierpią** nietolerancji.
- 5) Przepraszam, ale (wy) **grzmieć/ grzmimy/ grzmicie** tak, że nic nie słyszeć.
- 6) Jutro (my) **kupimy/ kupisz/ kupicie** sobie nowy czajnik.
- 7) Paweł **bawisz się/ bawi się/ bawią się** zbyt głośno.
- 8) (ja) Nigdy nie **palisz/ palą/ palę** papierosów!
- 9) Wszyscy ludzie **mylisz się/ mylą się/ mylimy się** czasem.
- 10) Co ty sobie **myślimy/ myślę/ myślisz**!

4. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) **miękkie na -ić**: (lubić) Nie **lubię** (ja) rozmawiać o ufoludkach, a on bardzo **lubi**.

- 1) (mówić) (ja) poważnie, a ty głupoty.
- 2) (robić) Państwo dobrze, a minister źle.
- 3) (spóźnić się) Oni znów! My nigdy nie do nich!
- 4) (bawić się) (ja) Dobrze tutaj. A wy nie w ogóle.

b) **miękkie na -ieć**: (cierpieć) (ja) Nie **cierpię** Grzegorza. Jak tylko on mnie **cierpi**?

- 5) (przypomnieć) (ja) Nie jej telefonu. Może ty?
- 6) (cierpieć) – Czy państwo na bóle głowy? – A kto nie?
- 7) (zapomnieć) Ludzie wszystko, ale my nie o tobie.
- 8) (grzmieć) (ja) Czasami ze złości. A wy nigdy nie?

c) **miękkie na -lić, -leć**: (pałiść) Nigdy nie **palę**, a on **palą** codziennie.

- 9) (solić) (ja) Zawsze zupę trzy razy! Czy ty też tak?
- 10) (woleć) Oni mięso, a Krzysztof warzywa.
- 11) (myśleć) Państwo tylko o sobie! A my o innych.
- 12) (golić się) (ja) rzadko, ale wy nie w ogóle!

b.2. Mięka odmiana: czasowniki na -ić, -eć + WYMIANA

	nosić	wozić	placić	chodzić	czyścić	jeździć
(ja)	nos z -ę	wo z -ę	plac ę	chodz ę	czyśc ę	jeżd z -ę
(ty)	nos -isz	woz -isz	plac -isz	chodz -isz	czyśc -isz	jeżd -isz
on, ona, ono	nos -i	woz -i	plac -i	chodz -i	czyśc -i	jeżd -i
(my)	nos -imy	woz -imy	plac -imy	chodz -imy	czyśc -imy	jeżd -imy
(wy)	nos -icie	woz -icie	plac -icie	chodz -icie	czyśc -icie	jeżd -icie
oni, one	nos z -ą	wo z -ą	plac ą	chodz ą	czyśc ą	jeżd z -ą

5. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) **na -sić, -sieć**: (nosić) (ja) Noszę spodnie, a Ola nosi dzinsy.

- 1) (prosić) (ja) twojego pozwolenia, a ty mamę.
- 2) (kosić) (ja) trawę z tatą, a sąsiad sam.
- 3) (musieć) Państwo to zrobić, a my nie
- 4) (wisieć) One niby w powietrzu. Wy też?

b) **na -zić**: (wozić) (ja) Wożę chleb, a Marek wozi wodę.

- 5) (wozić) (ja) ziemniaki, a ty ludzi.
- 6) (grozić) (ja) Nie jej, a ona nie mnie.
- 7) (mrozić) Państwo warzywa. My tylko lody.
- 8) (łazić) – Gdzie oni? A wy gdzie?!

c) **na -cić, -cieć**: (placić) (ja) Placę podatki, a mój syn nie placi.

- 9) (tracić) (ja) mało, a ty dużo.
- 10) (lecieć) (ja) na wschód, a Adam na północ.
- 11) (wiercić się) Państwo jak mogą, i my też.
- 12) (świecić) Gwiazdy wam. Wy tylko latarkami.

d) **na -dzić, -dzieć**: (chodzić) (ja) Chodzę na kursy, a Dorota nie chodzi.

- 13) (obchodzić) (ja) Zawsze Wigilię! Czy ty to święto?
- 14) (budzić się) (ja) wcześniej, a Anna późno.
- 15) (siedzieć) Państwo tu już godzinę. My aż dwie.
- 16) (widzieć) One wszystko. Wy nie nic.

e) **na -ścić**: (czyścić) (ja) Czyszczę buty, a ojciec czyści samochód.

- 17) (odpuścić) (ja) tobie grzechy, jeżeli ty moje.
- 18) (puścić) (ja) Państwo, jeśli dyrektor mnie.
- 19) (mieścić się) Oni nie tu. My nie też.
- 20) (złościć się) One na mnie. Wy też na mnie?

f) **jeździć**: (jeździć) (ja) Jeżdżę powolno, a Paweł jeździ szybko.

- 21) (jeździć) (ja) na nartach, a ty na łyżwach.
- 22) (jeździć) (ja) na wieś, a Tomek nie
- 23) (jeździć) Państwo na pracę, a my do szkoły.
- 24) (jeździć) One autobusem. A wy czym?

b.3. Miękka odmiana: 3 czasowniki na -ać + WYMIANA

	spać	stać	bać się
(ja)	śpi-ę	sto <i>j</i> -ę	bo <i>j</i> -ę się
(ty)	śp-isz	sto-isz	bo-isz się
on, ona, ono	śp-i	sto-i	bo-i się
(my)	śp-imy	sto-imy	bo-imy się
(wy)	śp-icie	sto-icie	bo-icie się
oni, one	śpi-ą	sto <i>j</i> -ą	bo <i>j</i> -ą się

6. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Czy (ty) *boję się/ boją się/ boisz się* myszy?

- 1) (ja) Bardzo *boję się/ boisz się/ boi się* węży.
- 2) (my) Codziennie *śpimy/ śpicie/ śpią* wieczorem.
- 3) Czy Marek *stoję/ stoisz/ stoi* tam?
- 4) Czy (ty) *śpimy/ śpisz/ śpią* 8 godzin dziennie?
- 5) Mój syn *boi się/ boją się/ boimy się* nawet mrozu.
- 6) Czy (wy) w ogóle *śpisz/ śpicie/ śpimy*?
- 7) Mario, dlaczego (ty) *stoję/ stoisz/ stoi* tutaj?
- 8) Czy (wy) *boimy się/ boicie się/ boją się* ognia?
- 9) Państwo zwykle *stoją/ stoicie/ stoimy* na swoim.
- 10) (ja) Niczego nie *boi się/ boją się/ boję się* tutaj.

7. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) **spać**: (spać) (ja) Zwykle długo *śpię*. Michał *śpi* do północy.

- 1) (wyspać się) (ja) Wreszcie jutro! A czy ty?
- 2) (spać) (ja) długo, a Marek nie w ogóle.
- 3) (wyspać się) Państwo jutro. My też.
- 4) (spać) Dzieci dużo, a wy w ogóle nie

b) **stać**: (stać) – (ja) *Stoję* w kolejce już godzinę! Czy pan dawno tu *stoi*?

- 5) (stać) (ja) pierwszy tu! Który (ty) tam?
- 6) (stać) (ja) daleko, a Marta blisko.
- 7) (stać) Państwo blisko niego, a my daleko.
- 8) (stać) Oni tam. A gdzie wy?

c) **bać się**: (bać się) (ja) Czasami *boję się* w nocy. Tomasz nie *boi się* niczego.

- 9) (bać się) (ja) Nie nic, a Artemiusz myszy.
- 10) (bać się) (ja) tego, a Daria tamtego.
- 11) (bać się) Państwo śmierci. My wszyscy tego.
- 12) (bać się) Dzieci dentystów. Wy nie ich?

3 [trzecia] koniugacja na -am, -asz

a. Czasownik mieć.

	*mieć
(ja)	m-am
(ty)	m-asz
on, ona, ono	m-a
(my)	m-amy
(wy)	m-acie
oni, one	m-ają

1. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: *Karolina mam/ ma/ masz brata.*

- 1) (ja) Nie **mam/ ma/ masz** nic do roboty.
- 2) Co (ty) **mam/ ma/ masz** w kieszeni?
- 3) Dziewczyny zwykle **mamy/ mają/ macie** długie włosy.
- 4) Czy (wy) **mamy/ mają/ macie** sól?
- 5) Anna nie **mamy/ masz/ ma** pieniędzy.
- 6) (ja) **Mam/ Mamy/ Masz** to za sobą.
- 7) (my) Nie **masz/ mają/ mamy** takiej książki.
- 8) Oni nie **ma/ mamy/ mają** długopisów.
- 9) Czy (wy) **ma/ macie/ masz** taką płytę?
- 10) Adam nie **ma/ mam/ mamy** w tym potrzeby.
- 11) (my) **mam/ mamy/ mają** już wszystko.
- 12) Czy (ty) **ma/ macie/ masz** prezent dla mamy?

2. Proszę wpisać odpowiednie formy czasownika w czasie teraźniejszym.

WZÓR: (*mieć*) (ja) **Mam** zegar, a oni nie **mają**.

- 1) (*mieć*) (ja) na imię Eugeniusz. Jak (ty) na imię?
- 2) (*mieć*) – (ja) swój ołówek. – A my długopisy!
- 3) (*mieć*) Oni Kartę Polaka, a Zbigniew nie
- 4) (*mieć*) One wszystko. A wy nic nie
- 5) (*mieć*) Te osoby dom w Krakowie, a Ela nie domu.
- 6) (*mieć*) Czy państwo bilety? Ten pan swój bilet.
- 7) (*mieć*) Panie dobre poczucie humoru, a ja złe.
- 8) (*mieć*) Panowie zawsze pieniądze. Ona nie
- 9) (*mieć*) Rodzice do niego pytanie, a ja nie pytań.
- 10) (*mieć*) Ludzie problem. Kto z nas nie problemów?

b. Czasowniki (większość) na -ać (bez wymiany)

	końcówki	czytać	*dać
(ja)	-am	czyt-am	d-am
(ty)	-asz	czyt-asz	d-asz
on, ona, ono	-a	czyt-a	d-a
(my)	-amy	czyt-amy	d-amy
(wy)	-acie	czyt-acie	d-acie
oni, one	-ają	czyt-ają	d-adzą

3. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Antek *czytacie/ czytasz/ czyta* książkę.

- 1) (ja) **Czekamy/ Czekam/ Czekam** na siostrę.
- 2) Codziennie (ty) **wraca/ wracasz/ wracam** do domu późno.
- 3) Oni **oglądają/ ogląda/ oglądamy** telewizję.
- 4) (my) Długo **rozmawiają/ rozmawiamy/ rozmawia** z kolegami przez telefon.
- 5) Czy (wy) **czytacie/ czytasz/ czyta** gazety w czasie wolnym?
- 6) Franek **sprzątają/ sprząta/ sprzątam** pokój.
- 7) Zwykle wieczorem (ja) **grają/ gram/ gra** w tenisa.
- 8) Anno, czy (ty) **zna/ znasz/ znają** tego człowieka?
- 9) Alina **kocham/ kochają/ kocha** Roberta.
- 10) (my) Rzadko **plywam/ pływają/ pływamy** w basenie.
- 11) Czy (wy) często **słuchamy/ słuchasz/ słuchacie** muzyki jazzowej?
- 12) Dzieci **biegają/ biega/ biegacie** w ogrodzie.

4. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

WZÓR: (*kochać*) Chłopcy **kochają** Marylę, a Zbigniew **kocha** mnie.

- 1) (czytać) Ludzie książki, a ja tylko wiadomości.
- 2) (grać) Państwo w piłkę nożną, a ty w tenisa.
- 3) (biegać) Oni często, a Patrycja rzadko.
- 4) (pływać) Państwo w basenie. A my nad morzem.
- 5) (słuchać) One muzyki jazzowej. A wy czego?
- 6) (oglądać) Panowie mecz piłkarski. A ty co?
- 7) (czekać) Dzieci na lody, a my na autobys.
- 8) (przepraszać) Oni was, ale ja nie!
- 9) (pytać) Koleżanki, gdzie byłam. Rodzina też
- 10) (sprzątać) Panie mieszkanie. Czy wy często?
- 11) (rozmawiać) Chłopcy mało, ale ty dużo
- 12) (podać) Czy Państwo sól? Bo mój mąż nigdy nie

4 [czwarta] koniugacja na -em, -esz

a. Czasowniki jeść, wiedzieć, powiedzieć

	końcówki	*jeść	*wiedzieć	*powiedzieć
(ja)	-em	j-em	wi-em	powi-em
(ty)	-esz	j-esz	wi-esz	powi-esz
on, ona, ono	-e	j-e	wi-e	powi-e
(my)	-emy	j-emy	wi-emy	powi-emy
(wy)	-ecie	j-ecie	wi-ecie	powi-ecie
oni, one	*-edzą	j-edzą	wi-edzą	powi-edzą

1. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: *Wegetarianie **jem/ je/ jedzą** na śniadanie warzywa.*

- 1) Zwykle na obiad (ja) **jem/ je/ jesz** zupę pomidorową.
- 2) Anno, co ty **zjem/ zje/ zjesz** na kolację?
- 3) Dzieci zwykle **jemy/ jedzą/ jecie** słodczy.
- 4) Czy wy **zjemy/ zjedzą/ zjecie** mięso?
- 5) Ona często **jemy/ jesz/ je** kanapki z pomidorem.
- 6) My nie **objesz się/ objedzą się/ objemy się** na śniadanie.
- 7) (ja) Nie **powiem/ powiemy/ powiesz** tobie, jak on się nazywa!
- 8) Oni nie **wie/ wiemy/ wiedzą**, kim jest Artur.
- 9) Czy (wy) **opowie/ opowiecie/ opowiesz**, co to jest?
- 10) Adam nie **odpowie/ odpowiem/ odpowiemy** na to pytanie, bo nie zna odpowiedzi.
- 11) (my) **Dowiem się/ Dowiemy się/ Dowiedzą się** o wszystko!
- 12) Skąd (ty) **wie/ wiecie/ wiesz**, gdzie jest ta ulica?

2. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

a) jeść...: (*jeść*) Panowie **jedzą** tylko chleb ciemny, a ja **jem** tylko chleb jasny.

- 1) (*jeść*) Moje rodzice mięso, a ja owoce.
- 2) (*zjeść*) Oni zupę. A co ty?
- 3) (*dojeść*) Jego dzieci jutro kurczaka, a on chleb.
- 4) (*podjeść*) – Czy Państwo trochę? – Z radością!
- 5) (*objeść się*) One tortem. A wy nie tym...

b) wiedzieć, powiedzieć...: (*wiedzieć*) Oni **wiedzą** wszystko, a ja nie **wiem** nic.

- 6) (*powiedzieć*) Nawet jeżeli oni nie, to ja wszystko.
- 7) (*wiedzieć*) Polki nie o czukczach. Czy (ty) o nich?
- 8) (*opowiedzieć*) Czy Państwo bajkę? Bo tata nie bajki.
- 9) (*odpowiedzieć*) Oni na to pytanie. A my nie!
- 10) (*dowiedzieć się*) Oni szybko. A wy nie w ogóle.

b. Czasowniki umieć, rozumieć, śmieć.

	końcówki	umieć	rozumieć	śmieć
(ja)	-em	umi- em	rozumi- em	śmi- em
(ty)	-esz	umi- esz	rozumi- esz	śmi- esz
on, ona, ono	-e	umi- e	rozumi- e	śmi- e
(my)	-emy	umi- emy	rozumi- emy	śmi- emy
(wy)	-ecie	umi- ecie	rozumi- ecie	śmi- ecie
oni, one	-eja	umi- eja	rozumi- eja	śmi- eja

3. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Kierowcy *umiem/ umie/ umieją* kierować samochodem.

- 1) (ja) Nic nie **umiem/ umie/ umiesz** robić.
- 2) Co ty **rozumiem/ rozumie/ rozumiesz** w geografii?
- 3) Dzieci zwykle **śmiemy/ śmieją/ śmiecie** robić wszystko, co nie trzeba.
- 4) Czy (wy) **umiemy/ umieją/ umiecie** gotować mięso?
- 5) On nie **śmiemy/ śmiesz/ śmie** mnie mówić tego!
- 6) (ja) Nie **rozumiem/ rozumiemy/ rozumiesz**, co tutaj napisane.
- 7) Oni nie **śmie/ śmiemy/ śmieją** zapytać Artima o to.
- 8) Czy (wy) **umie/ umiecie/ umiesz** to naprawić?
- 9) Jurek nie **śmie/ śmiem/ śmiemy** jeść słodyczy.
- 10) (my) **Umiem/ Umiemy/ Umieją** już wszystko.
- 11) Czy (ty) **rozumie/ rozumiecie/ rozumiesz** coś?
- 12) My nic nie **rozumiesz/ rozumieją/ rozumiemy**.

4. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie teraźniejszym.

WZÓR: (śmieć) Panowie *śmieją* jeść wszystko, a ja *śmiem* jeść tylko zupy.

- 1) (umieć) Oni jeździć na rowerze. A co ja?
- 2) (rozumieć) Dzieci ciebie. Czy ty dzieci?
- 3) (śmieć) Jej rodzice nie tego mówić, a ona
- 4) (umieć) Czy Państwo robić kruszaki? Bo my nie!
- 5) (śmieć) One jeść mięso, a wy nic nie
- 6) (rozumieć) Ludzie zwykle nie chemii. Czy ty?
- 7) (umieć) Panowie pisać, a my tylko czytać.
- 8) (śmieć) Oni nie tego! Tylko król tak robić!
- 9) (umieć) Oni mówić po polsku. Czy wy ?
- 10) (zrozumieć) Kiedyś Państwo gramatykę! Może i ja

Wszystkie koniugacje

koniugacja	1	2		3	4	*być
		po ż, sz, cz, rz	po mięk.			
SCHEMAT	-ę, -esz	-ę, -isz/-ysz		-am, -asz	-em, -esz	
(ja)	pisz-ę	słysz-ę	mówi-ę	czyt-am	umi-em	jestem
(ty)	pisz-esz	słysz-ysz	mów-isz	czyt-asz	umi-esz	jesteś
on, ona, ono	pisz-e	słysz-y	mów-i	czyt-a	umi-e	jest
(my)	pisz-emy	słysz-ymy	mów-imy	czyt-amy	umi-emy	jesteśmy
(wy)	pisz-ecie	słysz-ycie	mów-icie	czyt-acie	umi-ecie	jesteście
oni, one	pisz-ą	słysz-ą	mówi-ą	czyt-ają	umi-eją	są

1. Proszę wstawić formy czasowników w czasie teraźniejszym.

WZÓR: Marek zawsze śpiewa (śpiewać) w łazience.

- 1) Dlaczego (wy) (uczyć się) języka polskiego?
- 2) W weekend zwykle (my) (chodzić) na basen.
- 3) Ty też (nie lubić) gramatyki?
- 4) Kamil (nie umieć) gotować.
- 5) To nieprawda, że (ty) (mieć) 19 lat.
- 6) Czy (móc) pan mówić trochę wolniej?
- 7) Czy (ty) (wiedzieć), gdzie mieszka siostra Andrzeja?
- 8) (Wy) (iść) dzisiaj na imprezę?
- 9) Jak często (ty) (jeździć) do pracy taksówką?
- 10) Często (ja) (spotykać się) z przyjaciółmi.
- 11) Co (my) (jeść) na deser?
- 12) Najpierw (ty) (kupować) bilet.
- 13) Helena (znać) trzy języki obce.
- 14) Mój ojciec (pić) herbatę z mlekiem.
- 15) Zawsze (ja) (parkować) samochód pod domem.

2. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników w czasie teraźniejszym.

Codziennie rano biorę⁰ (brać) prysznic. (Ja)¹ (wstawać) rano o siódmej. (Ja)² (iść) do kuchni i³ (robić) herbatę i kawę dla całej rodziny. Moja córka⁴ (przygotowywać) kanapki. Syn⁵ (włączać) radio i wszyscy (my)⁶ (słuchać) wiadomości. Córka⁷ (dawać) jedzenie psu i kotu, a następnie⁸ (iść) z psem na spacer. To ona⁹ (opiekować się) zwierzętami. Mąż¹⁰ (jechać) do pracy o ósmej. Dzieci same¹¹ (iść) do szkoły. Ja dużo¹² (pracować) w domu. (Ja) (czytać),¹⁴ (pisać), ponieważ¹⁵ (być) nauczycielem języka polskiego. Po południu dzieci¹⁶ (wracać) ze szkoły i (my) dużo¹⁷ (rozmawiać). Cała rodzina¹⁸ (jeść) obiad. Potem (my)¹⁹ (pić) herbatę i²⁰ (oglądać) telewizję.

Trudne momenty

1. Proszę wstawić formę czasownika *chodźć lub iść* w czasie teraźniejszym.

WZÓR: Codziennie (ja) chodzę do pracy, teraz idę do dentysty.

- 1) W każdą niedzielę (my) do dziadków, ale dzisiaj do cioci.
- 2) Co tydzień (wy) do kina, ale teraz do teatru.
- 3) Co miesiąc (on) do restauracji, ale teraz do kawiarni.
- 4) Dwa razy w tygodniu (ty) na zakupy, dzisiaj do biblioteki.
- 5) Co pół roku (oni) do dentysty, dzisiaj do okulisty.

2. Proszę wstawić formę czasownika *jeździć lub jechać* w czasie teraźniejszym.

WZÓR: Codziennie (on) jeździ samochodem do pracy, dzisiaj jedzie tramwajem.

- 1) Codziennie (ja) rowerem do szkoły, ale dzisiaj autobusem.
- 2) Co tydzień dyrektor do Warszawy, ale w tym tygodniu do Gdańska.
- 3) Raz w miesiącu ona do Paryża, ale w tym miesiącu do Londynu.
- 4) Co roku oni na wakacje do Chorwacji, ale w tym roku do Grecji.
- 5) Każdej zimy (ty) na narty do Włoch, ale tej zimy do Austrii.

3. Proszę wstawić formę czasownika *jechać lub jeść* w czasie teraźniejszym.

1) Oni samochodem.	6) Dzieci obiad.
2) One łyżką.	7) Dziewczyny mięso.
3) Panie zupę.	8) Chłopcy rowerem.
4) Panowie do Włoch.	9) Samochody szosą.
5) Państwo pojutrze.	10) Ludzie parówki.

4. Proszę wybrać formę czasownika *wiedzieć* (o czymś) **lub** *znać* (coś).

WZÓR: **Wiem/ Znam** Mińsk jak samego siebie.

Wiem/ Znam o Mińsku tylko niektóre fakty.

- 1) **Wiemy/ znamy** tę historię.
- 2) Oni nic o tym nie **wiedzą/ znają**.
- 3) Ależ **wiem/ znam** tego głupka.
- 4) Czy **wiesz/ znasz**, że nikt nie żyje wiecznie?
- 5) Moja siostra bardzo dobrze **wie/ zna** geografie.
- 6) Czy **wiecie/ znacie**, kto zdał egzamin?
- 7) Czy Państwo **wiedzą/ znają** o tych wydarzeniach?
- 8) Skąd to **wiecie/ znacie**?

2. Czas PRZESZŁY (co było?)

Tworzenie (czasownik *być*)

0. temat: *by-ć* → *by-*

1. liczba pojedyncza

- temat + sufiks + końcówka

rodzaj męski	formy	rodzaj żeński	formy	rodzaj nijaki	formy
<i>on</i> (chłopiec) → <i>ja</i> (chłopiec) → <i>ty</i> (chłopiec)	<i>był</i> <i>był^{em}</i> <i>był^{eś}</i>	<i>ona</i> (dziewczyna) → <i>ja</i> (dziewczyna) → <i>ty</i> (dziewczyna)	<i>był^a</i> <i>był^{am}</i> <i>był^{aś}</i>	<i>ono</i> (dziecko)	<i>był^o</i>

2. liczba mnoga

- temat + sufiks + końcówka

rodzaj męskoosobowy	formy	rodzaj niemęskoosobowy	formy
<i>oni</i> (chłopcy) → <i>my</i> (chłopcy) → <i>wy</i> (chłopcy)	<i>byłⁱ</i> <i>był^{iśmy}</i> <i>był^{iście}</i>	<i>one</i> (dziewczyny) → <i>my</i> (dziewczyny) → <i>wy</i> (dziewczyny)	<i>był^y</i> <i>był^{yśmy}</i> <i>był^{yście}</i>

a. Czasownik *być*

	ODMIANA			być		
liczba pojedyncza	rodzaj męski	rodzaj żeński	rodzaj nijaki	r.m.	r.ż.	r.n
(ja)	<i>-ł^{em}</i>	<i>-ł^{am}</i>	-	<i>był^{em}</i>	<i>był^{am}</i>	-
(ty)	<i>-ł^{eś}</i>	<i>-ł^{aś}</i>	-	<i>był^{eś}</i>	<i>był^{aś}</i>	-
on, ona, ono	<i>-ł</i>	<i>-ł^a</i>	<i>-ł^o</i>	<i>był</i>	<i>był^a</i>	<i>był^o</i>
liczba mnoga	rodzaj męskoosobowy	rodzaj niemęskoosobowy		r.m/os.	r.niem/os.	
(my)	<i>-ł^{iśmy}</i>	<i>-ł^{yśmy}</i>		<i>był^{iśmy}</i>	<i>był^{yśmy}</i>	
(wy)	<i>-ł^{iście}</i>	<i>-ł^{yście}</i>		<i>był^{iście}</i>	<i>był^{yście}</i>	
oni, one	<i>-łⁱ</i>	<i>-ł^y</i>		<i>byłⁱ</i>	<i>był^y</i>	

0. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika *być* w czasie przeszłym.

a. liczba pojedyncza: on/ ona/ ono.

- 1) Marek *był/ była/ było* ciekawy.
- 2) Anna *był/ była/ było* miła.
- 3) To dziecko *był/ była/ było* grzeczne.
- 4) Okno *był/ była/ było* brudne.
- 5) Michał *był/ była/ było* dobrym człowiekiem.
- 6) Agata *był/ była/ było* wspaniałą dziewczyną.
- 7) Na ulicy *był/ była/ było* zimno.
- 8) Wczoraj *był/ była/ było* pochmurno.
- 9) Czy pan *był/ była/ było* tutaj wcześniej?
- 10) Czy pani *był/ była/ było* w kinie?

b. liczba pojedyncza: ja.

- 11) Jestem Rafał. Wczoraj **byłem/ byłam** w kinie.
- 12) Mam na imię Ela. Tydzień temu **byłem/ byłam** u babci.
- 13) Jestem Beata. 5 lat temu **byłem/ byłam** jeszcze mała.
- 14) Moje imię Grzegorz. Nie **byłem/ byłam** z tobą szczerzy.
- 15) Nazywam się Kowalski. Kiedyś **byłem/ byłam** żonaty.
- 16) Moje nazwisko Rublewska. Wczoraj **byłem/ byłam** w domu.

c. liczba pojedyncza: ty.

- 17) Adamie, gdzie **byłeś/ byłaś** w piątek.
- 18) Anno, czy **byłeś/ byłaś** na *Avengersach*?
- 19) Andrzej, kiedy **byłeś/ byłaś** w domu?
- 20) Marku, dlaczego **byłeś/ byłaś** taki niegrzeczny?
- 21) Doroto, po co **byłeś/ byłaś** taka niemila?
- 22) Zosiu, do której godziny **byłeś/ byłaś** w szkole?

d. liczba mnoga: oni/ one.

- 23) Oni **byli/ były** moimi kolegami.
- 24) One **byli/ były** dobrymi dziewczynami.
- 25) Dziewczyny **byli/ były** piękne.
- 26) Chłopcy **byli/ były** bardzo mili.
- 27) Adam i Michał **byli/ były** chuliganami.
- 28) Ludmiła i Irena **byli/ były** koleżankami.
- 29) Anastazja i Zbigniew **byli/ były** dziadkami.
- 30) Panowie **byli/ były** nie w humorze dzisiaj.
- 31) Panie **byli/ były** niepowtarzalne!
- 32) Czy państwo **byli/ były** wczoraj w mieście?

e. liczba mnoga: my.

- 33) Jestem Marek, a to Tomasz – **byliśmy/ byliśmy** dziś na uniwersytecie.
- 34) To Anna, a ja Hanna – też **byliśmy/ byliśmy** na uniwersytecie.
- 35) Mamy na imię Robert i Weronika – **byliśmy/ byliśmy** wczoraj w teatrze.
- 36) Jestem Barbara. Wczoraj z koleżanką **byliśmy/ byliśmy** na stadionie.
- 37) Jestem Michalina, a to moja koleżanka – **byliśmy/ byliśmy** na kursach.
- 38) Jesteśmy państwo Robakowie. Wczoraj **byliśmy/ byliśmy** na daczce.

f. liczba mnoga: wy.

- 39) Adamie i Zbigniewie, czy **byliście/ byliście** w szkole?!
- 40) Agato i Nataszo, czy **byliście/ byliście** na dyskotecce?
- 41) Anastazjo i Romanie, gdzie **byliście/ byliście** w poniedziałek?
- 42) Grzegorze i Moniko, kiedy **byliście/ byliście** u babci?
- 43) Babciu! Mamo! Czy **byliście/ byliście** w Chinach?
- 44) Cóрко! Synu! Dlaczego **byliście/ byliście** niemili?

1. Proszę uzupełnić zdania formami czasownika *być* w czasie przeszłym.WZÓR: Czy wczoraj (wy – r.ż.) byłyście na koncercie?

- 1) Ten fotel zielony. Teraz już żółty.
- 2) Czy (wy – r.m.) we Włoszech?
- 3) (ja – r.m.) kiedyś małym chłopakiem.
- 4) Czy (ty – r.m.) na Żdanowiczach?
- 5) Moja ukochana Anna dziś niewesoła.
- 6) To dziecko wczoraj bardzo kapryśne.
- 7) Beata i Małgorzata wtedy w domu.
- 8) Psy i koty naszymi kolegami w dzieciństwie.
- 9) Piotrek i Tadek w niedzielę u babci.
- 10) Czy (wy – r.ż.) w Karpatach?
- 11) Ta książka potrzebna mnie wczoraj!
- 12) Adam bardzo zdenerwowany.
- 13) (ja – r.ż.) małą dziewczynką dawno temu...
- 14) Daszo, czy (ty – r.ż.) na imprezie?
- 15) Te stoły nowe, ale dziesięć lat temu!
- 16) To okno zepsute.
- 17) Wczoraj na ulicy deszczowo.
- 18) Roman i Agata w sobotę w kinie.
- 19) (my – r.m.) na hokeju.
- 20) (my – r.ż.) w salonie urody pięć godzin.

2. Proszę uzupełnić tekst formami czasownika *być* w czasie przeszłym.

- Agnieszko, dlaczego wczoraj (ty – r.ż.) byłaś⁰ (być) nie w humorze?
- Przepraszam, (ja – r.ż.)¹ (być) bardzo zmęczona. W pracy² (być) problemy: (ja – r.ż.)³ (być) w biurze za późno, mój szef⁴ (być) oburzony tym, chłopcy z pracy też⁵ (być) niemili do mnie i wszystko⁶ (być) jakieś trudne wczoraj...
- Okropnie! Bardzo się cieszę, że (ty – r.ż.)⁷ (być) na moich urodzinach, chociaż twój dzień⁸ (być) tak trudny! (ja – r.m.)⁹ (Być) szczęśliwy, że u ciebie¹⁰ (być) siły na to! Goście⁹ (być) mili, ale bez ciebie święto przepadłoby. A teraz dawaj wypijemy herbaty, żeby (my - r.m.)¹² (być) twórcami swojego dobrego nastroju.

3. Proszę odpowiedzieć na pytania używając czasownik *być* w czasie przeszłym.

- 1) Gdzie byłeś/ byłaś dzisiaj?
- 2) Gdzie byłeś/ byłaś wczoraj?
- 3) Gdzie byłeś/ byłaś przedwczoraj?
- 4) Gdzie byłeś/ byłaś tydzień temu?
- 5) Gdzie byłeś/ byłaś miesiąc temu?
- 6) Kiedy byłeś/ byłaś w teatrze?
- 7) Kiedy byłeś/ byłaś w kinie?
- 8) Kiedy byłeś/ byłaś u fryzjera?
- 9) Kiedy byłeś/ byłaś na ulicy?
- 10) Kiedy byłeś/ byłaś w domu?

b. Czasowniki bez wymiany

	pisać			czytać		
l.p.	r.m.	r.ż.	r.n.	r.m.	r.ż.	r.n.
(ja)	pisałem	pisałam	-	czytałem	czytałam	-
(ty)	pisałeś	pisałaś	-	czytałeś	czytałaś	-
on, ona, ono	pisał	pisała	pisało	czytał	czytała	czytało
I.mn.	r.m/os.	r.niem/os.		r.m/os.	r.niem/os.	
(my)	pisaliśmy	pisałyśmy		czytaliśmy	czytałyśmy	
(wy)	pisaliście	pisałyście		czytaliście	czytałyście	
oni, one	pisali	pisały		czytali	czytały	

4. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Jurek spal/ spala/ spalem po południu.

- 1) Co Kasia **robił/ robiła/ robiłam** wczoraj?
- 2) Czy on **chodziłeś/ chodziła/ chodził** w sobotę do kina?
- 3) Piotr i Wojtek **uczyły się/ uczyli się/ uczyliśmy się** wieczorem.
- 4) Dawid i Irena **oglądali/ oglądali/ oglądaliśmy** film.
- 5) Czy wy (r.m.) **mieszkałyśmy/ mieszkali/ mieszkaliście** w Warszawie?
- 6) Krzysztofie, czym (ty – r.m.) **jeździłaś/ jeździł/ jeździliście** do pracy?
- 7) Ja (r.m.) **jechałem/ jechałam/ jechał** tam bardzo długo.
- 8) My (r.m.) **pisałyśmy/ pisaliście/ pisaliśmy** do ciebie.
- 9) Ja (r.ż.) nie **śluchałem/ słuchałam/ słuchała** tych wiadomości.
- 10) Basia i Alicja **czytali/ czytały/ czytałyście** książkę.

5. Proszę wpisać odpowiednie formy czasowników w czasie przeszłym.

- 1) Robert i Zofia wieczorem (uczyć się) języka polskiego.
- 2) Karolina i Magda (gotować) zupę pomidorową.
- 3) Panie Grzegorze, czy pan (pracować) dziś w domu?
- 4) Pani Joanno, czy (pić) pani już kawę?
- 5) Jestem Anastazja. (mieszkać) w Krakowie 5 lat!
- 6) W niedzielę Kasia i Anna (oglądać) polski serial.
- 7) W weekend (my – r.m.) (spotkać się) z nimi.
- 8) Jestem Zosia. W sobotę my z Agatą (ćwiczyć) jogę.
- 9) Czy wy też (r.m.) (grać) w karty całą noc?
- 10) Czy wy (r.ż.) (czytać) już książki po polsku?

6. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników w czasie przeszłym.

WZÓR: Wczoraj (ja – r.m.) oglądałem⁰ film (oglądać).

Ten rok był dla mnie bardzo szczęśliwy. W zimie przez dwa tygodnie (ja – r.m.)¹ (jeździć) na nartach. Potem babcia i ciocia² (dać) mi bardzo dużo pieniędzy. (Ja – r.m.)³ (planować) pojechać do Egiptu. Tata i mama już dawno⁴ (marzyć) o podróżach. Moi rodzice i ja⁵ (zwiedzać) piramidy i⁶ (pływać) w morzu. Po powrocie mój kolega Antek⁷ (zapropionować) mi pracę w swojej firmie. Moi koledzy⁸ (mówić), że to bardzo dobra propozycja. Następnie moja koleżanka⁹ (przedstawić) mi swoją siostrę. To bardzo piękna i mądra dziewczyna. Szybko (ja – r.m.)¹⁰ (zakochać się) w niej.

c.1. Czasownik **móc** + WYMIANA

	móc		
l.p.	r.m.	r.ż.	r.n.
(ja)	mog ^l em	mog ^l am	-
(ty)	mog ^l eś	mog ^l aś	-
on, ona, ono	mog ^l [mog]	mog ^l a	mog ^l o
l.mn.	r.m/os.	r.niem/os.	
(my)	mog ^l iśmy	mog ^l łyśmy	
(wy)	mog ^l iście	mog ^l łyście	
oni, one	mog ^l i	mog ^l ły	

7. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika *móc* w czasie przeszłym.

WZÓR: Adam mógł/ mogła/ mogło to zrobić.

- 1) One **mogli**/ **mogły**/ **mogłem** odszukać szczęścia.
- 2) To **mogło**/ **mogły**/ **mogła** odbyć się z kimkolwiek.
- 3) Mój chomik **mogło**/ **mogła**/ **mógł** jeszcze żyć...
- 4) (ja – r.ż.) **Mogłem**/ **Mogłam**/ **Mogłaś** w dzieciństwie sama ugotować obiad!
- 5) Adamie, czy (ty) **mogłeś**/ **mogłem**/ **mogłaś** przyjść wcześniej?
- 6) Wczoraj na ulicy **mogłem**/ **mogłam**/ **mogło** być ślisko.
- 7) Nie (my – r.ż.) **mogliście**/ **mogliśmy**/ **mogliśmy** pójść na film wczoraj.
- 8) Wcześniej Krzysztof i Katarzyna **mogły**/ **mogliśmy**/ **mogli** rozmawiać o wszystkim.
- 9) Czy (wy – r.m.) **mogliście**/ **mogliście**/ **mogliśmy** odmówić w tej sprawie?
- 10) Czy Państwo **mogliście**/ **mogliście**/ **mogli** nie mówić tego?

8. Proszę uzupełnić zdania formami czasownika *móc* w czasie przeszłym.

- 1) On wypić bardzo dużo.
- 2) Ona wcześniej dobrze tańczyć.
- 3) Oni pojechać do Egiptu.
- 4) (ja – r.m.) kiedyś wszystko.
- 5) Ta książka być potrzebna mnie wczoraj!
- 6) Agnieszko, czy (ty) nie mówić tak?
- 7) To dziecko wypaść ze żłobku!
- 8) (my – r.m.) pójść na mecz.
- 9) Beata i Anna wyjść do nas.
- 10) Czy (wy – r.ż.) nie śmiać się wtedy?

9. Proszę uzupełnić tekst formami czasownika *móc* w czasie przeszłym.

- Czy ty, Aniu, mogłaś⁰ wracać sama ze szkoły, kiedy miałaś siedem lat?

- Kiedy byłam mała i nie chodziłam do szkoły,¹ długo bawić się w ogrodzie. Moja koleżanka – Ewa – i ja² wstawać późno. Nasz kolega Piotrek³ nas często odwiedzać. Razem: Ewa, Piotrek i ja,⁴ codziennie chodzić na basen. Ewa miała siostrę Zuzannę, a Piotrek brata Maćka. Oni chodzili już do szkoły i nie⁵ tak dużo bawić się w ogrodzie i (oni) nie⁶ długo spać rano. Ewa i Zuzanna⁷ co roku jeździć w góry, ponieważ tam mieszkali ich dziadkowie. Piotrek i Maciek⁸ spędzać wakacje nad morzem, ponieważ tam mieszkał ich kuzyn z rodzicami. Ja i moja mała siostra⁹ często jeździć do Grecji, ponieważ nasz tata był Grekiem. Nasza kuzynka też¹⁰ jeździć z nami.

c.2. Czasownik **iść** + WYMIANA

	iść		
l.p.	r.m.	r.ż.	r.n.
(ja)	szed łem	sz ła	-
(ty)	szed łeś	sz łaś	-
on, ona, ono	szed ł [szed]	sz ła	sz ło
l.mn.	r.m/os.	r.niem/os.	
(my)	sz liś	sz łyś	
(wy)	sz liście	sz łyście	
oni, one	sz li	sz ły	

10. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika **iść** w czasie przeszłym.

WZÓR: Anna **szedł**/ **szła**/ **szło** do pracy.

- 1) Dziecko **szedł**/ **szło**/ **szła** do przedszkola.
- 2) Albert **szło**/ **szedł**/ **szła** do szkoły.
- 3) (ja – r.ż.) **Szła**m/ **Szedł**em/ **Szliś**my na uniwersytet.
- 4) Marku, gdzie (ty) **szliście**/ **szedłeś**/ **szłaś**?
- 5) Jestem Artur. Wczoraj **szedłem**/ **szedłeś**/ **szła**m do domu, ale...
- 6) Ireno, czy to nie ty **szłyście**/ **szedłeś**/ **szłaś** wczoraj po ulicy Mickiewicza?
- 7) Anka i Dominika **szli**/ **szły**/ **szliś**my z domu.
- 8) (my – r.ż.) **Szłyś**my/ **Szliście**/ **Szliś**my w gości do kolegi.
- 9) Dokąd (wy – r.m.) **szłyście**/ **szliście**/ **szliś**my?
- 10) Gdzie państwo **szłyście**/ **szliście**/ **szli** przedtem?

11. Proszę uzupełnić zdania formami czasownika **iść** w czasie przeszłym.

- 1) One do domu.
- 2) Karol wstecz.
- 3) (ja – r.m.) dzisiaj powolno.
- 4) Zofja, gdzie nogi poniosą.
- 5) Agato, czy (ty) do mnie, czy do niego?
- 6) Dziecko do kolegi.
- 7) Robert i Joanna do restauracji.
- 8) (my – r.m.) w gości.
- 9) (my – r.ż.) do sklepu razem.
- 10) Dokąd (wy – r.ż.) tak późno?

12. Proszę uzupełnić tekst formami czasownika **iść** w czasie przeszłym.

Jestem Marek. Kiedyś **szedłem**⁰ do domu przez park. Przede mną¹ jakaś miła dziewczyna. (my)² w metrze od siebie i milczeliśmy. Nieoczekiwanie ona zaczęła na mnie i powiedziała:

- Cześć! Jestem Kasia. Znam Cię. Jesteś Marek. My z koleżanką wczoraj³ z cukierni i widziałyśmy, jak (ty)⁴ z moim bratem do kina. On mi potem opowiedział, kim jesteś. Teraz znam, że mieszkamy z tobą w jednym domu.

- Cześć! Naprawdę wczoraj z Tomkiem (my) do kina obok cukierni, ale nie wiedzieliśmy, jak wy⁶ tam. Gdzie konkretnie (ty)⁷?

- (ja)⁸ już po innej stronie, bo koleżanka chciała do księgarni.

- Być może. Tomek nigdy nie mówił, że ma siostrę. Opowiedz o sobie.

Czas⁹ tak szybko, że nie zauważyłem, jak podeszliśmy do domu, a już za jakieś 5 lat my z Kasią¹⁰ do ołtarza. Teraz jesteśmy małżeństwem.

d.1. Czasownik jeść + WYMIANA

	jeść		
l.p.	r.m.	r.ż.	r.n.
(ja)	jad łem	jad łam	-
(ty)	jad łeś	jad łaś	-
on, ona, ono	jad ł [jad]	jad ła	jad ło
l.mn.	r.m/os.	r.niem/os.	
(my)	jed liśmy	jad łyśmy	
(wy)	jed liście	jad łyście	
oni, one	jed li	jad ły	

13. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika *jeść* w czasie przeszłym.

WZÓR: Dziecko **jadł/ jadła/ jadło** lody.

- 1) Mateusz **jadła/ jadł/ jadło** za dużo słodzyczy.
- 2) Barbaro, czy (ty) **jadłaś/ jadłem/ jadłam** ciasto mojej mamy?
- 3) Dzisiaj (ja – r.ż.) **jadłaś/ jadłam/ jadłem** tylko rano.
- 4) Nasze dziecko **jadło/ jadłam/ jadłem** frytki rękami.
- 5) Na Nowy Rok (ja – r.m.) **jadłam/ jadłem/ jadł** dużo czego.
- 6) Zofia i Robert **jedliśmy/ jedli/ jadły** w restauracji kurczaka.
- 7) (my – r.ż.) **Jedliśmy/ Jadłyśmy/ Jadły** stek z sosem.
- 8) Czy (wy – r.m.) **jedliśmy/ jedliście/ jadłyście** kawior?
- 9) Dawno temu już (my – r.m.) **jedliśmy/ jedli/ jadłyście** kluski z mięsem.
- 10) Państwo Nowakowie **jedliście/ jedli/ jadły** w gościach mało.

14. Proszę uzupełnić zdania formami czasownika *jeść* w czasie przeszłym.

- 1) (ja – r.m.) rano smaczne śniadanie.
- 2) Jurku, czy (ty) dzisiaj?
- 3) (ja – r.ż.) ostatni raz wczoraj.
- 4) Agnieszka tylko mięso.
- 5) To dziecko tylko słodczy.
- 6) Anka i Dominika w domu.
- 7) Antoni i Agata w restauracji.
- 8) Czy (wy – r.ż.) kiedykolwiek kurczaka?
- 9) (my – r.m.) w barze mlecznym.
- 10) Czy już (wy – r.m.)?

15. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników w czasie przeszłym.

Jestem Ewelina. Nigdy nie **jadłam**⁰ (jeść) chipsów. Ale wczoraj (ja – r.ż.)¹ (zjeść) aż trzy paczki. Sprawa w tym, że Roman² (zjeść) cały tort urodzinowy! Jesteśmy bliźniakami i zawsze³ (jeść) tort razem. Ale nie wczoraj.

Były nasze urodziny. Wszyscy⁴ (jeść), co chcieli. I tutaj zauważyłam, że nie ma mojego... naszego tortu, a Roman coś przeżuwa.

- Dlaczego (ty)⁵ (zjeść) nasz tort, Romanie?!

- (ja – r.m.)⁶ (Zjeść) ten tort z Michałem, bo (my) cały dzień nic nie⁷ (jeść), a pracowaliśmy na fabryce, żeby kupić ten tort. Ewelino, ty 10 lat na każde urodziny⁸ (jeść) więcej niż ja. Pomyślałem, że teraz jest czas na sprawiedliwość. Podzieliłem się z Michałem tym tortem, bo on nigdy nie⁹ (jeść) tortów.

Nic nie powiedziałam. (ja – r.ż.)¹⁰ (dojeść) resztę tortu i poszłam szukać chipsów.

d.2. Czasowniki **na -eć** + WYMIANA

	mieć		
l.p.	r.m.	r.ż.	r.n.
(ja)	mi a ł e m	mi a ł a m	-
(ty)	mi a ł e ś	mi a ł a ś	-
on, ona, ono	mi a ł	mi a ł a	mi a ł o
l.mn.	r.m/os.	r.niem/os.	
(my)	mi e ł i ś my	mi a ł y ś my	
(wy)	mi e ł i ś cie	mi a ł y ś cie	
oni, one	mi e ł i	mi a ł y	

16. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: *Gazety **leżeli**/ **leżały**/ **leżała** na stole.*

- 1) Kiedyś Tadeusz **miało**/ **miał**/ **miała** wszystko.
- 2) Maria **chciałam**/ **chciał**/ **chciała** o czymś porozmawiać...
- 3) To krzesło **leżał**/ **leżała**/ **leżało** do góry nogami.
- 4) Gniewnie (ja – r.ż.) **patrzała**/ **patrzałam**/ **patrzałem** w jego oczy.
- 5) Być może (ja – r.m.) **widziałem**/ **widziałam**/ **widział** ich wczoraj.
- 6) Artemiuszu, czy (ty) **wiedziałaś**/ **wiedziałem**/ **wiedziałeś** o czukczach?
- 7) Moje córki **musieli**/ **musiały**/ **musiałyśmy** iść do szkoły bardzo wcześnie.
- 8) (my – r.m.) **Słyszeliśmy**/ **Słuszałyście**/ **Słyszeliście** wszystko, co tam się wydarzyło.
- 9) Czy (wy – r.ż.) **rozumieliście**/ **rozumiałyśmy**/ **rozumiałyście**, jak to straszne?
- 10) Dlaczego Państwo tak głośno **milczeli**/ **milczałyście**/ **milczeliście**?

17. Proszę uzupełnić zdania formami czasowników w czasie przeszłym.

WZÓR: *(Ja – r.ż.) nie **wiedziałam** (wiedzieć), że on wyjechał za granicę.*

- 1) Marta często (myśleć) o Andrzej.
- 2) Krystian nie (umieć) jeździć na nartach.
- 3) Miałam gripę i dwa tygodnie (leżeć) w łóżku.
- 4) (my – r.m.) Nie (wiedzieć), że ona już nie mieszka tu.
- 5) Czy (wy – r.ż.) (słyszeć), co on mówił o mnie?
- 6) Niestety (ja – r.m.) nie (widzieć) cię na ulicy.
- 7) Czy (ty – r.ż.) (musieć) zostać w domu?
- 8) (My – r.ż.) Nie (mieć) czasu pójść na ten koncert.
- 9) Czy on i ona (rozumieć), co się odbywa?
- 10) Czy one (chcieć) tam pójść?

18. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników w czasie przeszłym.

Wydawało się, że Kasia **miała**⁰ (mieć) szczęśliwe życie. Koleżanki zawsze¹ (chcieć) z nią rozmawiać. Nauczyciele² (widzieć) w niej co najmniej przyszłego prezydenta kraju. Rodzice³ (słyszeć) o Kasi tylko najmilsze słowa. Jednak nawet oni nie⁴ (rozumieć), dlaczego ona cały czas⁵ (milczeć), kiedy słyszała to wszystko o sobie. Czasami Kasia długo⁶ (leżeć) na kanapie i o niczym nie⁷ (myśleć). Potem podchodziła do lustra i⁸ (patrzeć) na siebie:

- Kasiu, ty zawsze⁹ (umieć) być miła z innymi, choćby oni¹⁰ (krzyczeć) na ciebie. Ale ty (r.ż.) nigdy nie¹¹ (wiedzieć), jak być szczęśliwą. Czas na to, żeby to poznać.

Ta myśl tkwiła w jej sercu. Kasia¹² (musieć) się zmienić i zostać sobą.

e. Czasowniki **na -ać** + WYMIANA

	wziąć		
l.p.	r.m.	r.ż.	r.n.
(ja)	wzi ę ł e m [wzi ę ł e m]	wzi ę ł a m [wzi ę ł a m]	-
(ty)	wzi ę ł e s [wzi ę ł e s]	wzi ę ł a s [wzi ę ł a s]	-
on, ona, ono	wzi ę ł [wzi ę ł]	wzi ę ł a [wzi ę ł a]	wzi ę ł o [wzi ę ł o]
l.mn.	r.m/os.	r.niem/os.	
(my)	wzi ę ł i śmy [wzi ę ł i śmy]	wzi ę ł y śmy [wzi ę ł y śmy]	
(wy)	wzi ę ł i ście [wzi ę ł i ście]	wzi ę ł y ście [wzi ę ł y ście]	
oni, one	wzi ę ł i [wzi ę ł i]	wzi ę ł y [wzi ę ł y]	

19. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Chłopcy **wziął/ wzieli/ wzięły** chleb na stole.

- 1) Ona **wziął/ wzięła/ wzięło** za dużo pracy na siebie.
- 2) Czas szybko **minął/ minęła/ minąłem**.
- 3) Krzesło **płynął/ płynęła/ płynęło** w wodzie.
- 4) (ja – r.m.) **Moknął/ Moknąłem/ Moknąłem** pod deszczem.
- 5) Aniu, czy to nie ty **kichnąłeś/ kichnęłaś/ kichnęła**?
- 6) Grzegorz, dlaczego **krzyknął/ krzyknąłeś/ krzyknęłaś** na mnie?
- 7) One tak miło **uśmiechnęli się/ uśmiechnęły się/ uśmiechnęłyśmy się** do nas.
- 8) Czy (wy – r.ż.) **wzięliśmy/ wzięliście/ wzięłyście** ze sobą mięso?
- 9) (my – r.m.) Na próżno **stanęliśmy/ stanęliście/ stanęli** tutaj.
- 10) Czy państwo **wynajęliście/ wynajęli/ wynajęły** mieszkanie w tym hotelu?

20. Proszę uzupełnić zdania formami czasowników w czasie przeszłym.

WZÓR: Jerzy **ziewnął** (ziewnąć) od nudy.

- 1) Asia (kiwnąć) do mnie w znak zgody.
- 2) Arnold (wziąć) wszystko do domu.
- 3) (ja – r.m.) (machnąć) na wszystko ręką.
- 4) Magdo, czy (ty) (wziąć) słuchawki?
- 5) (ja – r.ż.) (rubnąć) tego chłopca ostrym słowem!
- 6) W przeszłym roku on (wynająć) to mieszkanie.
- 7) Dariusz i Małgorzata razem (kichnąć).
- 8) (my – r.m.) (zasnąć) podczas filmu.
- 9) (my – r.ż.) (kiwnąć) do nich.
- 10) Chłopcy, czy (wy) (wziąć) obiad do szkoły?

21. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników w czasie przeszłym.

Agata i Adam **wzięli**⁰ (wziąć) wczoraj ślub. Potem oni¹ (płynąć) weselnym promem i wspominali jak się spotkali. W pierwszy raz Adam² (minąć) Agatę i nawet nie zauważył tego. Agata też go³ (minąć). Oni szukali wtedy swoich kolegów przed kawiarnią, żeby razem pójść na kawę. Adam⁴ (stanąć) przed drzwiami wejściowymi. Agata zaś⁵ (stanąć) na przystanku, gdzie powinna była spotkać koleżankę. Ta wreszcie podjechała. One obie głośno⁶ (krzyknąć) z radości. Adam⁷ (uśmiechnąć się), kiedy mimo do kawiarni przeszły dwie ładne dziewczyny. Tu pojawił się kolega Adama. Oni⁸ (kiwnąć) do siebie i poszli wewnątrz. Okazało się, że koleżanka Agaty i kolega Adama są starymi znajomymi. Póki rozmawiali ze sobą, Adam i Agata⁹ (wziąć) się do rozmowę. Ich rozmowa tak ciekawie¹⁰ (płynąć) ten wieczór, że oni¹¹ (zacząć) chodzić razem, a potem¹² (stanąć) przed ołtarzem.

Różne czasowniki

22. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika.

WZÓR: Jurek spal/ spala/ spalem po południu.

- 1) Co Kasia **robił/ robiła/ robiłam** wczoraj?
- 2) Czy on **byłeś była/ był** w sobotę w kinie?
- 3) Piotr i Wojtek **miały / mieli / mieliśmy** wczoraj imprezę.
- 4) Olga i Irena **wzięły/ wzięli/ wzięliśmy** ten film u kolegi.
- 5) Krzysztofie, czy (ty) **jadł/ jadła/ jadłeś** obiad?
- 6) Artemiusz **mogła/ mógł/ mogłam** dojechać samochodem do pracy.
- 7) Ja (r.m.) **szedłem/ szłam/ szedł** tam bardzo długo.
- 8) My (r.m.) **myślałyśmy/ myśleliście/ myśleliśmy** o tobie.
- 9) Ja (r.ż.) nie **wiedzialem/ wiedziała/ wiedziałam** o tym.
- 10) Basia i Alicja **czytali/ czytały/ czytałyście** książkę.

23. Proszę uzupełnić zdania formami czasowników w czasie przeszłym.

WZÓR: Ja nie (wiedzieć – r.ż.) wiedziałam, że on wyjechał za granicę.

- 1) Dzisiaj rano Kasia (pić) herbatę.
- 2) W zeszłym roku my (zwiedzać – r.ż.) Kraków.
- 3) Paweł, czy ty (uczyć się) wczoraj do egzaminu?
- 4) W niedzielę ja (czytać – r.ż.) z Jolą nową książkę.
- 5) Dlaczego ty wczoraj nie (zaczekać – r.m.) na mnie?
- 6) Miałam grypę i dwa tygodnie (leżeć) w łóżku.
- 7) Czy wy (wiedzieć – r.ż.), że on ma nową pracę?
- 8) Niestety ja (widzieć – r.m.) nie cię na ulicy.
- 9) Czy ty (musieć – r.ż.) zostać w domu?
- 10) My nie (mieć – r.ż.) czasu pójść na ten koncert.
- 11) My (móc – r.m.) pójść na mecz.
- 12) Czy wy (móc – r.ż.) to zrobić?
- 13) Barbara, czy ty (jeść) ciasto mojej mamy?
- 14) My (zjeść – r.m.) zupę w barze mlecznym.
- 15) Czy wy (iść – r.ż.) tą ulicą?
- 16) Czy ty (iść – r.m.) tutaj?
- 17) Arnold (kiwnąć) do mnie.
- 18) Olu, ty (zasnąć) czy co?

24. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników w czasie przeszłym.

Marek obiecał⁰ (obietcać) Beacie, że przyjdzie o siódmej. Marek zawsze¹
 (dotrzymywać) słowa, więc Monika spokojnie² (czekać). Gdy Marka nie było bardzo
 długo, Beata³ (zacząć) się denerwować, ale⁴ (zdecydować),
 że przygotuje coś do jedzenia. Ona właśnie⁵ (gotować) makaron, gdy
⁶ (przyjść) Marek. Bardzo ją⁷ (przepraszać) za spóźnienie, ale
 bardzo długo⁸ (kupować) dla niej prezent. Marek⁹ (pamiętać),
 że tego dnia były urodziny Beaty. Beata¹⁰ (lubić) dostawać prezenty, więc bardzo
¹¹ (ucieszyć się). W prezencie otrzymała wspaniałą płytę. Gdy Beata
¹² (oglądać) płytę, Marek¹³ (zajmować się)
 gotowaniem.¹⁴ (zrobić) pyszny sos do makaronu. Beata¹⁵
 (pochwalić) go za świetną kolację.

3. Czas PRZYSZŁY (co będzie?)

Czasownik być

	być
(ja)	bę d-ę
(ty)	będzi- esz
on, ona, ono	będzi- e
(my)	będzi- emy
(wy)	będzi- ecie
oni, one	bę d-ą

1. Proszę wybrać odpowiednią formę czasownika *być*.

WZÓR: (ja) Chyba będe/ będzie/ będziemy pisać maile jutro.

- 1) Adamie, czy (ty) będe/ będziesz/ będzie dzisiaj wolny?
- 2) (ja) Wieczorem będe/ będziesz/ będzie w domu.
- 3) Jerzy jutro będe/ będziesz/ będzie w Danii.
- 4) Anna za trzy dni będe/ będziesz/ będzie już u babci.
- 5) Na kolację będa/ będziesz/ będzie mięso.
- 6) (my) Latem będziemy/ będziecie/ będa w Chinach.
- 7) W poniedziałek one będziemy/ będziecie/ będa już daleko.
- 8) Kiedy (wy) będziemy/ będziecie/ będa u nas?
- 9) Chłopcy będziemy/ będziecie/ będa o 17.30.
- 10) Czy państwo będziemy/ będziecie/ będa dzisiaj w teatrze?

2. Proszę uzupełnić zdania formami czasownika *być* w czasie przyszłym.

WZÓR: Czy pojutrze będzie dobra pogoda?

- 1) (ja) Nie Ci przeszkadzać.
- 2) (my) Pojutrze już w Krakowie.
- 3) Czy (ty) w pracy w sobotę?
- 4) Oni bardzo zmęczeni po podróży.
- 5) (wy) Za dwie godziny na miejscu.
- 6) Gdzie (ty) w lecie?
- 7) O tej porze w biurze już nikogo nie
- 8) Na kolację u nas mięso z kluskami.
- 9) Kto dzisiaj na imprezie?
- 10) Pieniądze w następny wtorek.

3. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników w czasie przyszłym.

Jestem Michał. Jutro będzie⁰ (być) ekstra dzień! Bo jutro¹ (być) moje urodziny. Razem z mamą i tatą (my)² (być) robić imprezę, na której³ (być) wszyscy moi przyjaciele. Nie⁴ (być) tylko Pawełka, bo przedwczoraj nie śmiał się z mojego żartu. Już czekam, jak Adaś⁵ (być) żartował, Ewa i Anna⁶ (być) dużo gadać, a Piotrek jak zawsze zapyta:
 - Jak myślisz, Michałku, kim (ty)⁷ (być) w przyszłości?
 Już znam, jaka⁸ (być) moja odpowiedź:
 - Wy⁹ (być) przedsiębiorcami, a ja¹⁰ (być) najgłówniejszym przedsiębiorcą wśród was!
 Oni¹¹ (być) długo się śmiać. I Pawełka tu nie¹² (być)!..

A. Czas przyszły **ZŁOŻONY** (co będziesz robić/ robił(a)?)

Tworzy się od czasowników **niedokonanych**:

- **co robić?** – pisać, włączać, dawać.

	złożony 1 być + bezokolicznik	=	złożony 2 być + czas przeszły
			robić
(ja)	będę robić		będę robił/ robiła
(ty)	będziesz robić		będziesz robił/ robiła
on, ona, ono	będzie robić		będzie robił/ robiła/ robiło
(my)	będziemy robić	=	będziemy robili/ robiły
(wy)	będziecie robić		będziecie robili/ robiły
oni, one	będą robić		będą robili/ robiły

UWAGI!

1) Formy czasu przyszłego **złożonego 1** i czasu przyszłego **złożonego 2** mają **takie same znaczenie** i mogą używać się wymiennie. Jednak forma czasu przyszłego **złożonego 2** *jest bardziej rozpowszechniona i popularna*.

2) Czasami forma czasu przyszłego **złożonego 2** **jest obowiązkowa**:

a) jeżeli jest **czasownik iść** – Ona **będzie szła** długo. On **będzie szedł** godzinę.

b.1) jeżeli w zdaniu są **2 czasowniki** – On **będzie prosił** mnie pomóc.

b.2) jeżeli są **czasowniki modalne** (móc, musieć, woleć, umieć, chcieć) –

Będę mogła to zrobić. Będziemy musieli pracować. Będziesz chciał jeść potem.

4. Proszę użyć czasowników w formie czasu przyszłego złożonego.

WZÓR: Ala będzie pracowała przez cały weekend.

- 1) Tomek nie (robić) tego.
- 2) Obiecałeś, że nie (myśleć, ty – r.m.) o tym.
- 3) Mam nadzieję, że nie (gniewać się, ty – r.ż.)
- 4) Nie (rozmawiać, ja – r.ż.) na ten temat.
- 5) Kto (chodzić) do nas w gości?
- 6) One obiecały, że (pomagać)
- 7) Co (robić, my – r.m.) po lekcjach?
- 8) Czy (grać, wy – r.ż.) w tenisa.
- 9) Nie (zabierać, my – r.ż.) czasu.
- 10) Gdzie państwo (odpoczywać)?

5. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników w czasie przyszłym.

- Kiedy (ja – r.ż.) będę miała⁰ (mieć) wakacje,¹ (odwiedzać) przyjaciół. (My – r.m.)² (chodzić) do kina,³ (pływać) w basenie. A ty, Adamie, co⁴ (robić), kiedy⁵ wakacje (być)?

- Myślę, że (ja – r.m.)⁶ (jeździć) na rowerze. Moja siostra⁷ (zwiedzać) muzea, a brat⁸ (pisać) listy. Moi kuzyni⁹ (czytać) książki, a kuzynki¹⁰ (spacerować).

B. Czas przyszły PROSTY (co zrobisz?)

Tworzy się od czasowników dokonanych i odmienia się, *jak czas teraźniejszy (niedokonany)*:
 - **co zrobić?** – **napisać** (← *pisać*), **włączyć** (← *włączać*), **dać** (← *dawać*).

	zrobić	napisać	włączyć	dać
(ja)	zrobi-ę	napisz-ę	włącz-ę	d-am
(ty)	zrob-isz	napisz-esz	włącz-ysz	d-asz
on, ona, ono	zrob-i	napisz-e	włącz-y	d-a
(my)	zrob-imy	napisz-emy	włącz-ymy	d-amy
(wy)	zrob-icie	napisz-ecie	włącz-ycie	d-acie
oni, one	zrobi-ą	napisz-ą	włącz-ą	d-adzą

6. Czasowników w nawiasach proszę użyć w formie czasu przyszłego prostego.

- 1) Jutro (napisać, my) list do babci.
- 2) Co (zrobić, wy) z tym psem?
- 3) Lucjo, gdzie (ty) (pojechać) na wakacje?
- 4) Czy nie (posprzątać, wy) w waszym pokoju?
- 5) (Zaczekać, my) tu na tatę.
- 6) Karolina (włączyć) światło w domu.
- 7) Witku, czy (dać) mnie herbaty?
- 8) Rodzice (kupić) jej rower.
- 9) Nie (rzucić, ja) Ciebie nigdy!
- 10) (oddać, my) naszym dzieciom wszystko.
- 11) (Przeczytać, ja) to jutro.
- 12) Kto to wszystko (posprzątać)?
- 13) (Zapytać, my) do niej później.
- 14) (Nie zadzwonić, ja) do nich, bo jestem na nich obrażona.
- 15) (Zwrócić, ja) pieniądze za miesiąc.
- 16) Mam nadzieję, że (zastanowić się, wy) nad tym.
- 17) Może (pójść, my) do kina.
- 18) Może (zaśpiewać, ty) tę piosenkę.
- 19) Nie wiem, co ona na to (powiedzieć)
- 20) Nigdy panu tego nie (przeprosić, ja)
- 21) Kiedy (oddać, ty) mi moją książkę?
- 22) Kiedy (zobaczyć się, my)?

7. Proszę uzupełnić tekst formami czasowników w czasie przyszłym.

Nazywam się Agata Przebylska. Jutro na pewno kupię⁰ (kupić) to futro!

Mama już miesiąc obiecuję, że¹ (zrobić) mi ten prezent, jeśli jeszcze „jeden raz” (ja – r.ż.)² (ugotować) dla niej kawę,³ (przynieść) smaczne ciasto dla rodziny i⁴ (zmyć) potem wszystkie naczynia. Tata także mówi, że⁵ (nabyć) mi to różowe ciepłutkie futro, ale tylko kiedy (ja – r.ż.)⁶ (posprzątać) cały dom,⁷ (odrobić) wszystkie zadania domowe i⁸ (wyprasować) wszystkie ubrania i bieliznę.

Dość tego! Jutro moja koleżanka⁹ (kupić) mi to futro. Powiedziała, że zrobi to, jeśli (ja – r.ż.)¹⁰ (przestać) narzekać jej na swoje życie.

C. ASPEKT: czas przyszły

Aspekt <u>niedokonany</u> (co robić?) ↓ czas przyszły <u>złożony</u> (będziesz robić/robił(a))	Aspekt <u>dokonany</u> (co zrobić?) ↓ czas przyszły <u>prosty</u> (zrobisz)
Sytuacja „regularna” (często są słowa, które na to wskazują)	Sytuacja „konkretna” (rzadko są słowa, które na to wskazują)
1) Jest okres czasu (nie ma rezultatu). <i>Ona będzie jechała <u>dwie godziny</u>.</i> <i>Jutro (<u>długo</u>) będę czytał bajkę.</i> - długo, krótko - <u>okres</u> : (przez) tydzień, miesiąc, rok... - cały dzień, całą noc, całe lato... - od 19.00 do 21.00, od rana, do wtorku...	1) Jest moment, rezultat. <i>Ona pojedzie do domu.</i> <i>Jutro wreszcie przeczytam bajkę.</i> - już, wreszcie / nareszcie / w końcu - od razu / natychmiast, nagle / szybko...
2) Coś odbywa się wiele razy. <i><u>Zawsze</u> będziemy grali w piłkę.</i> <i>One będą spotykały się <u>co rok</u>.</i> - często, rzadko, zawsze, zwykle - czasem / od czasu do czasu - codziennie , co miesiąc, co rok... - raz dziennie, trzy razy w tygodniu...	2) Coś odbywa się jeden raz. <i>Zagramy w piłkę (<u> pewnego razu</u>).</i> <i>One spotkają się w piątek (<u>jeden raz</u>).</i> - pewnego razu, pewnego dnia... - w pewnym momencie... - raz w życiu, tylko raz ...

8. Proszę wpisać słowa z ramki do odpowiedniej linijki.

biegać * kupić * studiować * napisać * pojechać * kupować * czytać * móc * jeść * wypić * nosić

Co robić?

Co zrobić?

9. Proszę wybrać odpowiedni czasownik dokonany lub niedokonany.

WZÓR: Jutro przyjdą/ będą przychodziły do mnie przyjaciółki.

- 1) Dzisiaj cały dzień nie **zjem**/ **będę jadł** nic.
- 2) Następnego lata **pojedziemy**/ **będziemy jechać** do Hiszpanii.
- 3) Maciek **będzie dzwonił**/ **zadzwoń** do ciebie wieczorem.
- 4) Jeżeli trzeba, to **będę dzwoniła**/ **zadzwonię** do ciebie cały dzień.
- 5) **Kupię**/ **Będę kupowała** ten płaszcz w następnym tygodniu.
- 6) **Odpocznimy**/ **Będziemy odpoczywali** od piątku do niedzieli.
- 7) **Będę czytać**/ **Przeczytam** tę książkę gdzieś przez tydzień.
- 8) **Będę pisać**/ **Napiszę** to zadanie i pójde odpocząć.
- 9) Niestety, nie **przyjdę**/ **będę przychodziła** do was jutro.
- 10) Czy **będziesz pila**/ **wypijesz** jeszcze jedną kawę?

10. Proszę wybrać czasownik w odpowiednim aspekcie i użyć w formie czasu przyszłego.

Jestem Anna. W krótkim czasie zaliczę⁰ (zaliczać/zaliczyć) sesję i¹ (jechać/pojechać) do Francji. Przez 2 lata² (studiować) w Paryżu. Mam nadzieję, że w przyszłości (ja – r.ż.)³ (tłumaczyć/przetłumaczyć) książki, ale też⁴ (móc) pracować jako tłumacz symultaniczny. Mam nadzieję, że na studiach szybko⁵ (spotykać/spotkać) wspaniałych kolegów. Kiedy potem (ja – r.ż.)⁶ (wracać/wrócić) do Polski,⁷ (mieć) większe szanse na dobrą pracę. Oczywiście (ja – r.ż.)⁸ (kupować/kupić) sobie piękne mieszkanie i samochód. (ja – r.ż.)⁹ (jeździć/jechać/pojechać) w każdy weekend za miasto i tam długo¹⁰ (ogłądać/obejrzyć) krajobrazy.

ROZDZIAŁ III. Liczebniki

1. Liczebniki GŁÓWNE

0 – zero			
1-10	11-19 = 1-9 + <u>naście</u>	20 – 100	200 – 1000
jeden, jedna, jedno	jedenaście	20 = 2 + <u>dzieścia</u>	200
dwa / dwie	dwanaście	dwadzieścia	dwieście
trzy	trzynaście	30-40 = 3-4 + <u>dzieści</u>	300-400 = 3-4 + <u>sta</u>
cztery	czternaście	trzydzieści	trzysta
pięć	piętnaście	czterdzieści	czterysta
sześć	sześnaście	50-90 = 5-9 + <u>dziesiąt</u>	50-90 = 5-9 + <u>set</u>
siedem	siedemnaście	pięćdziesiąt	pięćset
osiem	osiemnaście	sześćdziesiąt	sześćset [szejset]
dziewięć	dziewiętnaście	siedemdziesiąt	siedemset
dziesięć		osiemdziesiąt	osiemset
		dziewięćdziesiąt	dziewięćset
		sto	(jeden) tysiąc

Konstrukcje

Jaki pan/pani ma numer telefonu? Jaki masz numer telefonu?

- **Mój numer telefonu...(taki).** – *Mój numer telefonu +375 29 6410127.*

Ile pan/pani ma lat? Ile masz lat?

W którym wieku pan/pani jest? W którym wieku jesteś?

- **Mam ...(tyle) lat(a).** – *Mam 56 lat. Mam 24 lata.*

Ile on/ona ma lat? W którym wieku on/ona jest?

- **On/ona ma ...(tyle) lat(a).** – *On ma 48 lat. Ona ma 33 lata.*

Ile to kosztuje?

- **To kosztuje ...(tyle).** – *To kosztuje 5 złotych 5 groszy. To kosztuje 3 złote 3 grosze.*

liczba	liczebnik	wiek	zł	gr
1	<i>jeden</i>	<i>rok</i>	<i>złoty</i>	<i>grosz</i>
2,3,4	dwa, trzy, cztery	lata	złote	grosze
5...	pięć (<i>i więcej</i>)	lat	złotych	groszy
x2,x3,x4	(sto) dwa , (tysiąc) trzy , (milion) cztery	lata	złote	grosze
ALE! 12, 13, 14	dwanaście, trzynaście, czternaście	lat	złotych	groszy
x5,x6,x7,x8,x9, a także – x0, x1	(dwadzieścia) pięć (<i>i więcej</i>) dwadzieścia, dwadzieścia jeden			

2. Liczebniki PORZĄDKOWE

Liczebniki porządkowe odmieniają się jak **przymiotnik** – przez rodzaje, liczby i przypadki.

0 – zerowy (rok), zerowa (temperatura), zerowe (miejsce)			
1-10	11-19 = 1-9 + <u>nasty</u>	20 – 100	200 – 1000
pierwszy	jeden <u>nasty</u>	20-40 = 2-4 + <u>dziesty</u>	200-400
drugi	dwu <u>nasty</u>	dwu <u>dziesty</u>	dwu <u>setny</u>
trzeci	trzy <u>nasty</u>	trzy <u>dziesty</u>	trzech <u>setny</u>
czwarty	cztery <u>nasty</u>	cztery <u>dziesty</u>	cztery <u>setny</u>
piąty	pięć <u>nasty</u>	50-90 = 5-9 + <u>dziesiąty</u>	50-90 = 5-9 + <u>setny</u>
		pięć <u>dziesiąty</u>	pięć <u>setny</u>
szósty	sześć <u>nasty</u>	sześć <u>dziesiąty</u>	sześć <u>setny</u>
siedmi	siedem <u>nasty</u>	siedem <u>dziesiąty</u>	siedem <u>setny</u>
ósmy	osiem <u>nasty</u>	osiem <u>dziesiąty</u>	osiem <u>setny</u>
dziwi <u>aty</u>	dziwi <u>ętnasty</u>	dziwi <u>ędziesiąty</u>	dziwi <u>ęćsetny</u>
dziesi <u>aty</u>		setny	(dwu)tyśi <u>ęczny</u>

Konstrukcje

Kiedy pan się urodził/ pani się urodziła? Kiedy się urodziłeś/ urodziłaś?

- **chłopiec:** Urodziłem się ...(wtedy) – Urodziłem się szóstego stycznia.
- **dziewczyna:** Urodziłam się ...(wtedy) – Urodziłam się trzeciego lutego.

Który był / jest / będzie rok?

- **Był 1999 r.** – Był *tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąty* dziewiąty rok.
- **Jest 2019 r.** – Jest *dwa tysiące dziewiętnasty* rok.
- **Będzie 2029 r.** – Będzie *dwa tysiące dwudziesty* dziewiąty rok.

W którym roku (coś było / będzie)?.. (tylko rok)

- **W 1999 r.** – W *tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt* ym *dziewiąt* ym roku.
- **W 2019 r.** – W *dwa tysiące dziewiętnast* ym roku.
- **W 2029 r.** – W *dwa tysiące dwudziest* ym *dziewiąt* ym roku.

Kiedy (coś było / będzie)?.. (dzień + miesiąc + rok)

- **26.04.1999 r.** –
Dwudziestego szóstego kwietnia *tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiąt* ego *dziewiąt* ego roku.
- **31.07.2019 r.** –
Trzydziestego pierwszego lipca *dwa tysiące dziewiętnast* ego roku.
- **15.09.2029 r.** –
Piętnastego września *dwa tysiące dwudziest* ego *dziewiąt* ego roku.

Który jest dzień? Która jest data?

- **Jest 31.07.** – Jest *trzydziest* y *pierwsz* y (*dzień*) lipca.

1. Proszę zapisać daty słownie.

WZÓR: *Bitwa pod Grunwaldem była w 1410 r. – w tysiąc czterysta dziesiątym roku.*

- 1) Chrzest Polski odbył się w 966 r. – w
- 2) Koronacja pierwszego króla odbyła się w 1025 r. – w
- 3) Unia Lubelska była w 1569 r. – w
- 4) Warszawa została stolicą w 1596 r. – w
- 5) Polska wróciła niepodległość w 1918 r. – w
- 6) Druga wojna światowa zaczęła się w 1939 r. – w
- 7) Polska wstąpiła do Unii Europejskiej w 2004 r. – w
- 8) Pandemia koronawirusa była w 2020 r. – w

2. Proszę zapisać daty słownie.

WZÓR: *Ewa urodziła się 2.05.1920 r. – drugiego maja tysiąc dziewięćset dwudziestego roku.*

- 1) Adam urodził się 7.03.1958 r. –
- 2) Artur urodził się 22.09.1999 r. –
- 3) Zofia urodziła się 31.12.2000 r. –
- 4) Maria urodziła się 8.04.2012 r. –
- 5) Anna urodziła się 18.10.1982 r. –
- 6) Rafał urodził się 23.07.2018 r. –

3. Proszę zapisać daty słownie.

Data	Która była data? (= Który był dzień?)	Kiedy to było? (= Którego dnia to było?)
2.04	Drugi (dzień) kwietnia.	Drugi (dnia) kwietnia.
9.01		
15.09		
22.10		
6.07		
12.12		
31.03		
27.08		
29.02		